ALLAH YOLUNDA CİHAD VE MÜCAHİDLERİN FAZİLETİ

Derleme: **Huneyf el-MUHACİRİ**

www.siyahsancak.net

بسم الله الرحمن الرحيم

Kim Allah yolunda savaşırken öldürülür ya da galip gelirse ona büyük bir ecir vereceğiz."

(Nisa: 4/74)

Hâmd âlemlerin Rabbi olan Allah (a.c)'a mahsustur. O doğmamış ve doğurulmamıştır. O'nun öncesi ve sonrası yoktur. Ölüm ve yokluk O'na arız olmaz.O'nun dengî hiçbirşey yoktur. O'nun kürsüsü herşeyi kuşatmıştır. İlmi ile geçmiş ve gelecekteki herşeyi bilir. Kullarını herân görür ve gözetir. O'nun bütün kullarını herân görmesi, isteklerini duyması, yaptıklarını, kalplerinde olan biteni bilmesi O'na ağır gelmez. Bütün duâlar O'na yükselir. O herân yaratma halindedir. Bütün kullarına Râhman yanlızca mü'minlere Râhimdir. En güzel isimler O'nundur. Kullarının kalbini çekip çeviren O'dur. Ona hiçbir kötülük dokunmaz, kulun yaptığı hiçbirşey de ona fayda sağlamaz. Hâmd ve senâ, Medh-u, minnet onadır. O'ndan bağışlanma ve yardım dileriz.

En güzel ve kıymetli sâlat ve selâm mahlukâtı uyârıp âlemi ervahta verdikleri sözü hatırlatmak onlara hâk yolu işaret etmek, bâtıl dan sakındırmak için Rahmet olarak gönderilen, sözü, özü doğrulanmış Önder, Rehber, Komutan Muhammed (aleyhiselatuveselam)'e ve onun ehl-i beytine, darlıkta, zorlukta, mutlulukta yanında olan güzide ashabına ve onlar gibi yaşamaya çalışıp kur'an ve sünnet merkezli yaşam süren, hayatına ona göre belirleyen, bu mukaddes dini dert edinip, selefinin metod ve menhecin den ayrılmadan adım adım takip eden, cefa çeken, horlanan, alay edilen garip muvahhid lere olsun

Allah (azze ve celle) kime hidayet eder onu karanlıklar dan aydınlığa çıkarırsa, onu karanlığa sürükleyip saptıracak yoktur. Yine kimi saptırır karanlıklar da bırakırsa ona hidayet edecekte bulunmaz. Nefsimizin şerrinden ve kötülüklerinden, amellerimizin azlığından acziyetimizden Alemlerin Râbbi olan Allah (azze ve celle)'a sığınırız.

Sözlerin en güzeli muhakkak Allah (azze ve celle)'ın kelâmıdır. Yolların en güzeli Muhammed (aleyhiselatuveselam) ve ashabının yoludur. Sonradan uydurulup dine ibâdet babında sokulan herşey bid'at, her bid'at delalet ve her delalette ateştedir.

Allah Yolunda Cihad ve Mücahidlerin Fazileti:

Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:

Müminlerden özür olmaksızın oturanlar ile Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad edenler eşit değildir. Allah mallarıyla ve canlarıyla cihad edenleri oturanlara göre derece olarak üstün kılmıştır. Tümüne güzelliği vaad etmiştir. Ancak Allah cihad edenleri oturanlara göre büyük bir ecirle üstün kılmıştır. Onlara kendinden dereceler, bağışlanma ve rahmet vermiştir. Allah bağışlayandır, esirgeyendir." (Nisa: 4/95-96)

Kim Allah yolunda savaşırken öldürülür ya da galip gelirse ona büyük bir ecir vereceğiz." (Nisa: 4/74)

İman edenler, hicret edenler ve Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad edenlerin Allah katında büyük dereceleri vardır. İşte kurtuluşa ve mutluluğa erenler bunlardır. Rableri onları katından bir rahmeti bir hoşnutluğu ve onlar için kendisine sürekli bir nimet bu- i.1 lunan Cennetleri müjdeler. Onda ebedi kalıcıdırlar. Şüphesiz Allah büyük mükafat yanında olandır.(Tevbe: 9/20-22)

Hiç şüphesiz Allah müminlerden -karşılığındı onlara mutlaka Cenneti vermek üzere- canlarını ve malları- | m satın almıştır. Onlar Allah yolunda savaşırlar. Öldürürler veya öldürülürler. Bu Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da O'nun üzerine gerçek olan bir vaaddir. Allah'tan daha çok ahdine vefa gösterecek olan kimdir? Şu halde yaptığınız bu alışverişten dolayı sevinip müjdele-şiniz. İşte büyük kurtuluş ve mutluluk budur."(Tevbe: 9/111)

Ey iman edenler. Allah'a yardım ederseniz Allah da size yardım eder. Ayaklarınızı sabit kılar."(Muhammed:47/71)

Mümin olanlar ancak o kimselerdir ki, onlar Allah ve Rasulüne iman ettiler. Sonra hiçbir kuşkuya kapılmadan Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cîhad ettiler. İşte onlar, sadık olanların ta kendileridir."(Hucurat: 49/15)

Ey iman edenler, sizi acı bir azaptan kurtaracak bir ticareti haber vereyim mi? Allah ve O'nun Rasulü'ne iman edersiniz, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz. Bu sizin için daha hayırlıdır. Eğer bilirseniz. O da sizin günahlarınızı bağışlar. Sizi altlarından ırmaklar akan Cennetlere ve Adn Cennetlerindeki güzel konaklara yerleştirir. İşte büyük mutluluk ve kurtuluş budur. Ve seveceğiniz bir başka nimet daha var. Allah'tan yardım ve zafer ve yakın bir fetihle müminleri müjdele. Ey iman edenler, Allah'ın yardımcıları olun. Meryem oğlu İsa'nın havarilere Allah'a yönelirken benim yardımcılarım kimlerdir? demesi gibi. Havariler dediler ki: Allah'ın yardımcıları bizleriz. Böylece İsra-iloğullarmdan bir topluluk iman etmiş bir topluluk da inkar etmişti. Sonunda biz iman edenleri düşmanlarına karşı destekledik, onlar da üstün geldi." (Saf: 61/10-14)

Bu konuyla ilgili ayeti kerimeler çoktur. Şunu bil ki, Allah yolunda cihad etmenin fazileti sınırlanmaz. Ve işte beni Allah'ın müyesser kılmasıyla bunu fasıl fasıl açıklayacağım. Yardım istenilen sadece Allah'tır.Cihad; iman Farz

Namazlar Ve Ana-babaya İylikten Sonra En Faziletli Ameldir:

62-îbn Mesud'dan (r.a.) şöyle rivayet edilmiştir: (s.a.v.): "En efdal amel hangisidir?" diye sordum. Dedi ki:Vaktinde (kılınan) namazdır." Dedim ki: Ondan sonra nedir?" Buyurdu ki:Ana-babaya iyiliktir." (Yine) ben:

"Bundan sonra hangisidir?" diye sordum. (Yine) o| Allah yolundu cihadtır" dedi.[1]Hadisi Buhari, Müslim ve başkaları rivayet etmiş.Yine hadiste cihadın farz namazlardan sonra en faziletli amel olduğu varid oluştur. Ebu Katede şöyle dedi:Rasululîah (s.a.v.) (bir gün) hitap etti. Onda cihattan bahsetti. Farz namazlar hariç hiçbir şeyi (ameli) ona üstün kılmadı." Hadisi Ebu Davud rivayet etmiş.İbnu'I-Mübarek Kitabu'l-Cihad'da Muaz b. Cebel'den Nebi'nin (s.a.v.) şöyle dediğini hasen bir isnad ile rivayet e-der: Nebi (s.a.v.) şöyle buyurdu:Muhammed'in nefsi elinde olana yemin olsun ki, farz namazlardan sonra, Cennetin

(kendisiyle) arzulanacağı, yüzün solup, ayağın tozlanacağı Allah yolunda cihad gibi bir amel yoktur."Hadisin tümü inşaallah ileride gelecektir.

63-Beyhaki Sünen'inde İbn-i Ömer'den (r.a.) (onun) farz (namaz)lardan sonra en faziletli ameli Allah yolunda cihad olarak gördüğünü rivayet eder. [2]Allah'a İmandan Sonra En Faziletli Amel Allah Yolunda Cihaddır:

64-Ebu Hureyre'den (r.a.) şöyle rivayet edildiği hayn'de sabit olmuştur:Rasulullah'a (s.a.v.) amellerin en hayırlısı nedir?" diye soruldu:Allah'a ve Rasulü'ne imandır." dedi. "Bundan sonra nedir?" diye sorulunca, "Allah yolunda cihaddır" dedi. (Ve yine) "Bundan sonra hangisidir?" denilince: "Kabul olunmuş (bir) haçtır" buyurdu(lar).[3] Bu hadisi, kendilerine iyilik edeceği veya izin alacağı ebeveyni olmayan kişiye veya farz-ı ayn olan cihada hamletmek gerekir. Çünkü bu ana-babaya iyilikten Önce gelir.

65- Maiz'den (r.a.) şöyle rivayet edilmiş. Nebi'ye (.a.v.): "En hayırlı amel hangisidir?" diye soruldu. "Yalnız Allah'a iman (etmek), sonra cihad, ondan sonra da makbul haçtır. Bunun diğer amellere üstünlüğü, doğu ile batı arası kadardır."[4]buyurdu.İmam Ahmed bunu rivayet etmiştir. Onun adamları Sa-hih'in ricalidir. Maiz ise meşhur bir sahabidir. Ancak nesebi zikredilmemiştir.Hafız İbnul Hacer: İbn Mende (veya Menduh) onun nesebini zikrederek; "(Maiz) et-Temimi'dir. Basra'da iskan etmiş" der. Ahmet ve Buhari et-Tarih'te Ebu Mesud el-Ceri-ri, Yezid b. Abdullah b. eş-Şahir, o da Maiz'den tarikiyle hadisi tahriç etmişler. Ve ravileri sikadır der.Buhari başka bir vecihle, Beğavi iki vecihten, Cerir'den, o da Hayyan b. Umeyr'den, o da Maiz'den rivayet etmişler.[5]Bunun diğer amellere üstünlüğü sözünün anlamı; yani iman cihaddan sonra, geri kalan diğer amellere üstünlüğü demektir. Amellerin en efdalinin iman ve cihad olduğu da hadislerde varid olmuştur.

66- Sahiheyn'de Ebu Zer'den (r.a) rivayet edilmiş: "Amellerin en efdali hangisidir?" diye Rasulullah'a

(s.a.v) sordum. Buyurdu ki:Allah'a iman ve yolunda cihaddır." "Peki hangi köle azad etmek daha efdaldir?" buyurdu ki: "Sahibinin yanında en değerlisi ve ücret bakımından da en pah al ısıdır.[6]

67- Müslim Sahih'inde Ebu Katade'den Rasulullah'ın (s.a.v.) bir gün aralarında kalkıp şöyle dediğini rivayet eder:Şüphesiz Allah yolunda cihad ve Allah'a iman amellerin en efdalidir." dedi. Ebu Katade der ki:Bir adam ayağa kalkıp: "Ey Allah'ın Rasulü, eğer Allah yolunda öldürülürsem bu, türri hatalarıma keffaret olacağını görmüyor musun?" Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v):Evet" dedi.[7]

İman, Savaş Ve Hac En Faziletli Amellerdir:

68- İbn Huzeyme ve İbn Hıbban'ın sahihlerinde Ebu Hureyre'den (r.a) rivayet ettikleri bir hadiste, Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur:Allah indinde en efdal amel, içinde şüphe olmayan bir iman, ganimete ihanet edilmediği bir savaş ve makbul olan hacdır.[8]

69- İbn Huzeyme ve başkaları aynı şekilde Cabir'in hadisinden de rivayet etmişlerdir.

70- İbn Asakir ve başkaları da Amr İbnü'l-As'in hadisinden rivayet etmişler.

71- Nesai Abdullah b. Habeşi[9] hadisinden rivayet etmış.

72- Ubade b. Samit'ten (r.a) rivayet edilmiş. O şöyle der:Ben Rasulullah'ın (s.a.v) yamadayken, ona bir adam gelerek:Ey Allah'ın Rasulü, amellerin efdali hangisidir?" diye sordu. Buyurdu ki:Allah'a iman, Allah yolunda cihad ve kabul olunmuş hacdır." Adam arkasını dönünce:Sana bunlardan daha kolay olanı, yemek yedirmek, yumuşak

konuşmak, müsamaha göstermek ve güzel ahlaklı olmaktır." Biraz daha uzaklaşınca:[10]Senin için bundan da daha kolay olanı, Allah'ı sana karşı olan hükmünde itham etmemendir" dedi.[11]Ahmed ve Taberani iki isnadı ile rivayet etmişler ve hadis hasendir demiş.

Cihad, Ezandan Daha Faziletlidir:

73- Ebu Yala ve başkaları Hüseyin b. Ali el-Cafi'den[12] o da Hafs denilen bir şeyhten[13] ve dedesinden[14]şunu dediğini tahriç etmişler:Bilal (r.a) Rasulullah'ın (s.a.v) hayatında müezzinlik etti. Ömer'in dönemi gelince ona müezzinlik etmedi. Ömer ona:Seni müezzinlik yapmaktan alıkoyan nedir?" dedi. Bilal:Rasulullah'a (s.a.v) vefat edinceye kadar müezzinlik ettim. Ebubekir'de vefat edinceye kadar müezzinlik ettim. Çünkü o benim velinimetimdi. Rasulullah'ın (s.a.v) şöyle dediğini muhakkak ki işittim:Senin yaptığın işten, Allah yolunda cihad etmekten başka daha efdal bir amel yoktur." Bunun üzerine kendisi çıkıp cihad etti." Taberani benzerini rivayet etmiş.[15]

74- Bilal'in Ebubekir (r.a) döneminde yukarıda zikredilen hadisi delil getirerek ezanı terk ettiği de rivayet edilmiştir.[16]Müellif -Allah onu affetsin- der ki: Hafz diye zikredilen bu zat, İbn Ömer b. Sad'dır. Dedesi Sad'dır..Nebi'nin (s.a.v) müezzinlerinden olan Sad'ul-Karz'dır. Hafızlardan bir çoğu bunu söylemiştir. Sad'ul-Karz diye isimlendirilmesi karz -debağ işlerinde kullanılan ağaç- ticaretiyle uğraştığın-dandi.Bilal (r.a) cihad amacıyla Medine'yi bırakıp Şam'a gitti. Vefat edinceye kadar orada kaldı. Hicri 20 senesinde vefat etti. Dımeşk'te Kişan kapısında defnedildi. Bunu Va-kidi,[17] bazıları da Halep'te defnedildiğini söylemişler.

Cihad, Hacılara Yedirmekten Ve İçirmekten Daha Faziletlidir:

75- Numan b. Beşir'den (r.a) şöyle dediği rivayet edilmiştir: Rasulullah'in (s.a.v) minberinin yanındaydım. Bir adam:Ben müslüman olduktan sonra hiçbir amel işlememiş olmama aldırış etmem, yalnız hacıları sulamam müstesna." Bir başkası:Ben müslüman olduktan sonra hiçbir amel işlememiş olmama aldırış etmem, yalnız Mescid-i Haram'ı tamir etmem müstesna." Başka biri;Hayır, Allah yolunda cihad etmek sizin söylediğinizden daha efdaldir" dedi. Bunun üzerine Ömer kendilerini men etti ve:Bugün cuma günüdür. Rasulullah'ın (s.a.v) minberi yanında seslerinizi yükseltmeyin. Lakin ben Cuma namazı kıldıktan sonra içeriye girer, sizin ihtilaf ettiğiniz hususu ona sorarım." dedi. Hemen arkasında Allah -azze ve celle- şu ayeti indirdi:Hacılara su dağıtmayı ve Mescid-i Haram'ı onarmayı Allah'a ve Ahiret gününe iman eden ve Allah yolunda cihad edenin yaptıkları gibi mi saydınız? Bunlar Allah katında bir olmazlar. Allah zulmeden bir topluluğa hidayet vermez. (Tevbe: 9/19)[18]

Mutlak Surette Cihad En Faziletli Ameldir:

76- İbn Asakir kendi isnadıyla Hanzala el-Katip'ten[19] tahriç etmiş. Der ki: Rasulullah'ın (s.a.v.) şöyle dediğini işittim:Amellerinizin en hayırlısı cihaddır."

77- Taberani Abdullah b. Muhammed'den[20] Hafs'ın iki oğlu[21] ve Ammar'dan[22] onlar da babalarından, dedelerinden rivayet ederek derler ki:Bilal Ebubekir'e (r.a) gelerek ona şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasulü'nün halifesi, Rasulullah'in (s.a.v) şöyle dediğini işittim:Müminin yaptığı amellerin en efdali Allah yolunda cihaddır." Ben de ölünceye kadar nefsimi Allah yolunda bağlamak istiyorum." Bunun üzerine Ebubekr dedi ki:Ey Bilal! Bu söylediğini yapma. Allah'a yemin ederim ki, yaşım ilerlemiş, kuvvetim zayıflamış ve ecelim yaklaşmıştır." Bunun üzerine Bilal yerinde durdu. Ebubekr vefat edince, Ömer gelip

Ebubekir'in ona söylediğinin aynısını söyledi. Ancak Bilal kabul etmedi. Bilal bunu reddedince Ömer:O zaman müezzinliği kim yapacak" dedi. Bilal: "Müezzinlik işini Sad'a ver. Çünkü oRasulullah(s.a.v) döneminde Küba'da müezzinlik ediyordu" dedi. Bunun üzerine Ömer müezzinlik işini ona verdi.[23]

78- Amr b. Abese'den[24] (r.a) şöyle dediği rivayet edilmiş: Bir adam;Ey Allah'ın Rasulü, İslam nedir?" dedi. Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:Kalbinin Allah'a teslim olması, müslümanların da dilinden ve elinden emin olmalarıdır." Adam:Hangi İslam daha efdaldir?" deyince:İmandır" buyurdu.O zaman iman nedir?" dedi. Rasulullah (s.a.v):Allah'a, meleklere, kitaplara, rasullere ve ölümden sonra dirilmeye iman etmendir." buyurdu. Adam:Hangi iman daha efdaldir?" diye sorunca:Hicrettir" dedi. Adam:Hicret nedir?" diye sorunca: Kötülüklerden uzaklaşmanda." dedi.Peki hangi hicret daha efdaldir?" diye sorunca:Cihaddır" buyurdu. Adam:Cihad nedir diye sordu?"Karşılaştığında kafirlerle savaşmandır" buyurdu. Adam:Hangi cihad daha efdaldir?" diye sorunca:Atı boğazlanan ve kanı akıtılan kişinin cihadıdır." buyurdu.[25]Hadisi Ahmed rivayet etmiş, ricali de sahihin ricalidir. Ayrıca, Taberani, Beyhaki ve başkaları da rivayet etmiş.

79- Ebu Yala ve Beyhaki'de Şuabul İslam'da onun benzerini Şam ehlinden isimlendirmedikleri bir şahıstan, o da babasından, Rasulullah'in (s.a.v) bir adama şöyle dediğini rivayet etmişler: Adama:Müslüman ol" dedi. Adam:slam nedir?" dedi. Ona yukarıdakini zikretti. Ve: Hangi hicret daha efdaldir?" deyince:Cihaddır" buyurdu. Dedim ki:Cihad nedir?" Buyurdu ki:Allah yolunda cihad etmen, düşman ile savaşmaktan korkmaman ve ganimete hıyanet etmemendir.[26]Bak Allah sana rahmet etsin, nasıl da Nebi (s.a.v) cihadı İslam'ın özü kılmış. Allah yolunda şehadeti da cihadın özü ve en efdal çeşidi saymıştır.

80- Ayşe'den (r.a.) der ki:Ey Allah'ın Rasulü, görüyoruz ki cihad amellerin en ef-dalidir. Cihad etmeyelim mi?"

"Sizin için en efdal cihad, makbul hacdır.[27] buyurdu. Buhari ve başkaları rivayet etmiştir.

81- Buhari'nin başka bir tarikinde Aişe cihad için izin istediğinde Rasulullah (s.a.v,):Cihadınız hacdır" buyurdu. Buhari bunu bayanların cihadı babında zikretmiştir.[28]

82- İbn-i Asakir'in bir rivayetinde Aişe'den bir kadın şöyle dedi:Ey Allah'ın Rasulü, ben Kur'an'da cihaddan daha hayırlı bir amel göremiyorum. Bizler seninle beraber çıkıp seninle beraber cihad etmeyelim mi?"Hayır" dedi. "Sizin için en hayırlı cihad, makbul hacdır."Hadiste geçen 4Le künne' (Müennesler için gaibe siga-sı) sizin için kelimesi bir çok yerde böyle geçmiştir. Manası: "Ey kadınlar, sizin için cihadın en hayırlısı, makbul hacdır" demektir. Buna delalet Rasululîah'm (s.a.v) "cihadınız hacdır" sözü teyid eder.Ayrıca

83- İbn Huzeyme'nin sahihinde yine Aişe'den şöyle de-.diğini rivayet eder: Aişe der ki:Ey Allah'ın Rasulü, kadınlara cihaddan bir şey var mı?" diye sordum.Onlara içinde savaşma olmayan cihad var. O da hac ve umredir." diye buyurdu.[29]

84- Nesai ve Beyhaki Sünenlerinde hasen bir isnad ile Ebu Hureyre'den (r.a), o da Rasulullah'tan (s.a.v) şöyle dediğini rivayet etmişler:Yaşlı, zayıf, güçsüz ve kadının cihadı; hac ve umredir.[30]

85- İbn Mace Ümmü Seleme'den (r.a) merfu olarak şöyle rivayet etmiş:

Hac tüm zayıfın cihadıdır.[31]

86- İbn Asakir isnadıyla Mufaddil b. Fadile'den o da babasından şunu rivayet etmiş:Bir kavim müminlerin emiri Abdulmelik b. Mervan'la görüşmek için izin alıp, çok hasta olduğu halde yanına girdiler. Bunun

üzerine dedi ki:

"Ahiretine yöneldiğim ve dünyaya arka çevirdiğim bir anda geldiniz. Benim için umut verici amellerimi düşündüm. Bunu da Allah yolunda yaptığım bir gaza olarak buldum. Ben bunlardan uzağım. Sakın bizim bu kötü kapılarımızla onu söndürmeyiniz.[32]Müellif (Allah onu affetsin) der ki: Abdulmelik tabiin ule-masındandı. Muaviye onu on altı yaşındayken Medine'ye vali olarak atadı. Bunun üzerine gaza için insanlarla birlikte gemiye bindi.Hatib Tarihul Bağdat'ta, Ebul Kasım İbn Asakir Tarihul Dımeşk'te, Muhammed b. Fudayl b. Iyad'dan nakletmişler. Diyor ki: İbni Mübarek'i rüyada gördüm. Dedim ki:Hangi ameli daha faziletli buldun?" Dedi ki:

Yaptığın ameldir."Yani ribat ve cihad mı?"Evet" dedi.Rabbin sana ne yaptı?" dedim:Rabbim ondan sonra mağfiret olmayan bir mağfiretle mağfiret etti.[33]Fadl b. Ziyad derki: Ebu Abdillah -Ahmed b. Hanbel- savaştan bahsedip ağlayarak şöyle söylediğini işittim: "İyi işl[34]erden ondan daha faziletli bir şey yoktur." Başkası da ondan şunu rivayet etmiş: Düşmanla karşılaşmaya hiçbir şey denk olmaz. Savaşa bilfiil iştirak, amellerin en efdalidir. Düşmanla savaşanlar, İslam'ı ve korusunu savunanlardır. Dolayısıyla hangi amel ondan daha faziletli olabilir. İnsanlar güven içindeyken onlar tedirgin ve korku içindedirler. Şüphesiz onlar canlarının en güzel şeyini ortaya koymuşlar. Muğni'nin sahibi bunu zikretmiştir.[35]

Allah'ın En Sevdiği Amel Cihaddir:

87- Abdullah b. Selam'dan (r.a)[36] şöyle dediğini rivayet etmiş: Rasulullah'ın (s.a.v) ashabından bir grupla oturuyorduk. Bizler:Allah'ın en çok sevdiği ameli bilseydik onu yapardık" dedik. Bunun üzerine Allah (c.c.) şu ayetleri surenin sonuna kadar indirdi:Göklerde ve yerde olanların tümü Allah'ı teşbih etmiştir, Ö üstün ve güçlüdür, hüküm ve

hikmet sahibidir. Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyi neden söylersiniz? Yapmayacağınız şeyi söylemeniz, Allah katında bir gazap olması bakımından büyüdü. Şüphesiz Allah kendi yolunda sanki birbirlerine kenetlenmiş bir bina gibi saf bağlayarak çarpışanları sever. (Saff: 61/1-4)Rasulullah (s.a.v) da bunu bize okudu. Hadisi Tirmizi Beyhaki ve Hakim rivayet etmiş. Hakim ikisinin Buhari ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir der.[37]

88- Beyhaki Sünen'indeki bir rivayetinde, ashabdan bir grup:Rasulullah'a (s.a.v.) bir elçi gönderip, bize Allah'ın en sevdiği ameli sorsak." Ancak ona bizden kimse gitmedi. Ona bunu sormaya hazırlandık. Rasulullah (s.a.v) bu grubu teker teker onların tümü bir araya gelinceye kadar çağırdı. Ve onlar hakkında Saff Suresi nazil oldu. İbn Selam "Rasulullah (s.a.v) onun tümünü bize okudu" der. Yahya b. Ebi Kesir de "Ebu Seleme surenin tümünü bize okudu" der.[38]

89- İbn Asakir Ebu Hureyre'nin hadisinden tahriç etmiş-

90- İbn Mübarek Süfyan'dan[39] o da Muhammed b. Cuhade'den[40] o da Ebu Salih'ten[41] şöyle dediğini rivayet ederler. Onlar (ashabtan bir grup):Keşke Allah'ın en sevdiği veya en faziletli ameli bilseydik." dedi. Bunun üzerine Allah (c.c.) şu ayetleri indirdi:Ey iman edenler! Sizi acı bir azaptan kurtaracak bir ticareti haber vereyim mi? Allah'a ve O'nun Rasulü'ne iman ederseniz, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz. Eğer bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır. (Saf: 61/10-11)Ancak müslümanlar bundan hoşlanmadılar. Bunun üzerine:Ey iman edenler yapmayacağınız şeyi neden söylersiniz? Yapmayacağınız şeyi söylemeniz Allah katında bir gazab olması bakımından büyüdü." (Saff: 61/2-3) ayetleri nazil oldu.[42]

Mücahid İnsanların En Faziletlisidir:

Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:Ancak Allah, cihad edenleri, oturanlara göre büyük bir ecirle üstün kılmıştır. Onlara kendinden dereceler, bağışlanma ve rahmet vermiştir. Allah bağışlayandır, esirgeyendir." (Nisa: 4/95-96)

91- Ebu Said el-Hudri'den (r.a) rivayet edilmiş:Bir adam Rasulullah'a (s.a.v) gelerek:İnsanların hangisi efdaldir?" diye sordu.Allah yolunda malı ile canı ile cihad eden kimsedir" buyurdu. Ondan sonra kim ?" diye sordu. "Kuytulardan bir kuytuda Rabbi olan Allah'a ibadet eden ve insanları kendi şerrinden azade bırakan kişidir."

buyurdu.[43]Eş-Şibu; iki dağ arasındaki açıklık ova, kuytu ve tenha yer anlamındadır. Nevevi der ki:Amaç özellikle ova değildir. Aksine bundan kasıt, yalnızlık ve toplumdan uzaklaşma, el etek çekmedir. Burada (şib) kuytu yerin zikredilmesi örnek babındandır. Çünkü burası genelde insanlardan hali olur. Bu hadiste cihadın insanlardan el etek çekip uzaklaşarak kendini ibadete vermekten daha efdal olduğunu açıkça ifade ediyor. Allah'ın (c.c) şu ayetleri de bunu teyid etmektedir:[44]Müminlerden özür olmaksızın oturanlar ile Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad edenler eşit değildir.(Nisa: 4/95)Bunun daha geniş izahı inşaallah daha ileride gelecektir.

92- Ebu Umame'den (r.a) Rasulullah'm (s.a.v) şöyle dediği rivayet edilmiş:İslam hörgücünün zirvesi Allah yolunda cihaddır. Ona ancak onlardan efdal olan ulaşır[45]Taberani AH b. Yezid311 o da Kasım'dan tarikiyle rivayet etmiş.[46]

Allah Yolunda Cihada Denk Bir Amel Yoktur:

93- Ebu Hureyre'den (r.a) şöyle denildiği rivayet edilmiş:Nebi'ye (s.a.v):Allah yolunda cihad etmeye denk ne olabilir?" denildi.Sizin ona gücünüz yetmez" buyurdu.Bu sözü kendisine iki veya üç defa tekrarladılar. Hepsinde:Sizin ona gücünüz yetmez" buyurdu. Daha

sonra: "Allah yolunda cihad eden kimsenin misali oruç tutan, namaz kılan, Allah'ın ayetlerine bağlı kişi gibidir ki, ta Allahu Teala'nm yolundaki mücahid dönünceye kadar ne oruçtan gevşer, ne namazdan." buyurdu. Buhari ve Müslim rivayet etmiş.[47]

94- Buhari'nin bir rivayetinde:Adamın biri Ey Allah'ın Rasulü! Bana cihada muadil olacak bir ameli göster" dedi.

Bulamıyorum" buyurdular. Ardından:Mücahid cihad için çıktığında sen de mescidine girip ara vermeden namaz kılıp, aralıksız oruç tutmaya güç yetirebilir misin?" dedi. Adam:Kim bunu yapabilir?" dedi.[48]

95- Ebu Hureyre şöyle demiştir:Mücahidin atı ipiyle merada otlanırken bile ona iyilikler yazılır.[49]Müellif -Allah onu affetsin- der ki: Yüce gayeleri olan aşağılık niteliklerden uzak nefislere ve dini şerefe haiz olan nebevi sohbete nail olmaları sebebiyle ecirleri kat kat olan, her türlü kemalde önde olan her yüce makamda ictihad mertebelerinde olan bu şahıslar cihada muadil bir ameli yapmaya güç yetiremiyorlarsa, bizim gibi ictihadsız kişiler nasıl da sevinebiliriz. Nasıl da aşağılık hakir amaç ve gayelerle azıcık amellere sevinip duruyoruz? Ona karışan, riya ve İhlassızlık ile ondan kurtulmanın imkansız olduğu oyun ve entrikalar işin cabası. Allah'ım ölüm gelmeden önce bizleri bu gafletten uyandır ve yolunda cihad etmek için muvaffak et. Her hayır senden istenir. La havle vela kuvvete illah billah.

96- Ebu Naim el-Hafız ve İbn Asakir, Said b. Ebi Hi-lal'den[50] o da Hadic b. Sufi el-Hacari'den, onun Ekder b. Hamam'dan şöyle dediğini işittiğini tahriç etmişler: Bana Rasulullah'ın (s.a.v) ashabından biri şunu haber verdi. Mes-cidun Nebevi'de bir gün oturup bir delikanlıya şöyle dedik:Rasulullah'a (s.a.v) gelip ona cihada muadil amelin hangisi olduğunu sor." O da ona varıp sordu. Rasulullah: "Hiçbir şey" buyurdu. İkincisinde gönderdik, yine: "Hiçbir şey" buyurdular. Sonra şöyle dedik: "Eğer üçüncü sefer de hiçbir şey derse sen de ona yakm nedir?" diye sor. Delikanlı ona varıp sorduğunda yine: "Hiçbir şey" buyurdu. O zaman:

"Ona yakm nedir ey Allah'ın Rasulü?" Bunun üzerine: "Güzel kelam, daimi oruç, her yıl hac ve her bir amel de ona yakın olmaz." buyurdu.

97- Yine İbn İshak isnadıyla İshak b. İbrahim en Nehşi-li'den[51] tahriç etmiş. O da bize Sad ki îbn Salt[52] dır. Sevr b. Yezid'den[53] o da Halid b. Madan'dan[54] o da Ebu Gadi-İbrahim'in dedesidir. El-Cerhu ve't-Tadil 4/86.yeel-Müzeni[55] şöyle dediğini rivayet etmiştir: Osman b. Af-van'm (r.a) minberde hutbe okurken şöyle dediğini işittim: "Ey Medine ehli Allah yolunda cihaddan kendi nasibinizi ve payınızı almaz mısınız? Şam, Mısır ve Irak ehlinden olan kardeşlerinizi görmüyor musunuz? Allah'a yemin olsun ki sizin Allah yolunda çalışacağınız bir gün bıkıp usanma ve iftar etmeden evinde geçireceği bir günlük çalışmadan daha hayırlıdır."

Cihad İtizalden Ve Kendini Sadece İbadete Vermekten Daha Hayırlıdır:

Ebi Said'in -ki daha önce geçmişti- hadisinde: "İnsanların en hayırlısı cihad eden mümin arkasından itizal etmiş mümindir." (bu) vardı.

98- İbn Asakir kendi isnadıyla Ebu Hureyre'den (r.a) Ra-suiullah'm (s.a.v) şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir.

"Size insanlardan en hayılı dereceye sahib olanı haber vereyim mi? Allah yolundan atının ipini tutan kişi-clir. Ondan sonra size insanların en hayırlısını haber vereyim mi? Sürüsü olan bir adamın sürüsüyla insanlardan uzaklaşıp namazı ikame eden, zekatı veren, Allah'a şirk koşmadan ona ibadet eden kişidir." Hadisi Müslim ve başkaları rivayet etmiştir.

99- Ebu Hureyre'den (r.a) şöyle rivayet edilmiş: Rasu-lullah'm (s.a.v) ashabından biri, içinde tatlı su bulunan bir ovadan geçti.İnsanlardan el etek çekip buraya gelir bu ovada ikame etsem? Ancak Rasulullah'dan

(s.a.v) izin almadan bunu yapmam." dedi. Bunu Rasulullah'a (s.a.v) anlatınca Rasu-îullah (s.a.v) şöyle buyurdu:Bunu yapma, şüphesiz Allah yolundaki birinizin makamı evinde kılacağı ve yetmiş yıllık namazdan daha efdaldir. Allah'ın sizi bağışlamasını ve Cennete koymasını sevmez misiniz? Allah yolunda savaşınız. Kim iki süt

sağma arası kadar Allah yolunda savaşırsa Cennet ona vacib olur.[56]Müellif der ki: Savaşa teşvik için böyle denilmiş. Yoksa lafzın hakikati murad değildir.

100- Rasulullah'ın (s.a.v) şu sözü gibidir:Kim güvercindeki beyazlık kadar Allah için bir mes-cid yaparsa Allah da ona Cennette bir ev yapar.[57]Güvercindeki beyazlık kadar bir yerde insanın namaz kılabilmesi imkansızdır.

İbn Habib'in[58] İbn Rüşd'ten[59] mukaddimelerinden şunu anlatmış: (Yukarıda 99 nolu hadiste geçen iki süt sağma arasındaki zaman diye tercüme ettiğimiz tabir için) yani sütün içinde sağıldığı zaman kadar.[60] Buna göre murad lafzın hakitatidir ki, en güzeli de budur.Yukarıda geçen bu hadiste cihadın ibadet için insanlardan uzaklaşmadan daha hayırlı olduğuna en büyük delildir.Keşke bilseydim! Acaba ibadetinde, yemeğinin güzel oluşunda ve insanlardan uzak olmasında bu sahabenin yerinde kim olabilir? Buna rağmen Rasulullah (s.a.v) ona "yapma" demiş., Ayrıca onu cihada irşad etmiş. Sonra bizden herhangi biri amellerinin azlığı ve güvensizliğine, çokluğundan kendilerinden kurtulamayan hatalara, yasaklanan şeylerde serbest olan organlara, ancak nehyedilen şeylerde ası olan nefse, halik tarafından bilinen ve vesveselere, iflah olmaz niyetlerimize, inayet olmazsa kurtuluşu olmayan tabiliklere rağmen nasıl da onu ter-kediyoruz. Sonra amellerin neticelerine bakmak -ki bunlar tehlike ve büyük korku alanlarıdır- lazım. Said, Allah'ın kendisini cihada muvaffak kıldığı ve cihadı kendisine müyesser kıldığı kişidir. Şaki ise, korkup aldanan ve üzerinde ziyanın göründüğü kişidir. Allahım cihadı bize, bizleri de cihada müyesser kıl. Hat vp fiillerinin revfik vp beraberliğini sağla. Sen şüphesiz çok

yakınsın, icabet edensin.

101- Asasa b. Seleme'den rivayet edilmiştir. Rasulullah (s.a.v) bir seferdeydi. Ashabından bir adamı kaybetti. Onu bulup getirmelerinden sonra adam şöyle dedi:Dağda yalnız kalıp ibadet etmek istedim." Rasulullah (s.a.v) buyurdu ki:Bunu yapma, sizden biri de bunu yapmasın. Kimi İslam beldelerindeki sabırlı bir saat, tek başına kılınan kırk yıllık namazdan daha efdaldir.[61]Beyhaki Şiab'ta ve îbn Asakir rivayet etmiş. İbn Asakir gariptir demiş[62].Nasibin, Nusaybin[63] kadısı Abdullah b. Muhammed şöyle der: Bana Muhammed b. İbrahim b. Ebi Sekine rivayet etti. Der ki: Abdullah b. Mübarek bu beyitleri Tarsus'ta331 bana yazdırıp [64] senesinde benimle beraber Mekke'ye Fudayl b. Iyad a gönderdi. Beyitler şunlardır:Ey Harameyn in abidi, eğer bizleri görseydin,Şüphesiz ibadetle oyalandığını bilirdin.Bazılarının yanakları yıkanıyorsa,Bizim boğazlarımız kanla yıkanıyor.Yahut onun atı batılda yoruluyorsa,Bizimkilerin ise günün sabahında yorulurlar.Miskin kokusu size olsun, bizim kokumuz da bize...Tırnakların tozu ve duman bizim için daha güzeldir.Şüphesiz nebimizin sözü gelmiştir bize.O sahih bir sözdür, yoktur içinde yalan.Hayır! Eşit olamaz! Allah'ın atlarının burnundaki tozu ileTutuşan ateşin dumanı.Bu aramızda konuşan Allah'ın kitabıdır,Şehid ölü değildir, bu da yalanlanamaz...Muhammed b. ibrahim der ki:Fudayl ile karşılaşınca ona mektubu verdiğimde iki gözünden yaşlar aktı ve "Ebu Abdirrahman doğru söylemiş" dedi. Bana da nasihatta bulundu.[65]Bir sonraki bölümde cihadın itizal ve içtihada üstünlüğünü konu edinen hadisler gelecektir.

Allah Katında İnsanların En Hayırlısı Mücahiddir:

102- İbn el-Mübarek, Tirmizi, Nesai ve İbn Hıbban İbn Abbas'tan(r.a.) şunu rivayet etmişler: Onlar bir yerde otururlarken Rasulullah (s.a.v) çikageldi ve şöyle buyurdu:Size insanlardan derecesi en hayırlı olanını haber vereyim mi?Evet ey Allah'ın Rasulü" dediler. Buyurdu ki:Ölünce veya öldürülünceya kadar Allah yolunda atının başını tutan kişidir. Ondan sonra geleni haber vereyim mi?" dedi.Evet ey Allah'ın Rasulü"

denilince;Issız bir yere çekilip namaz kılan, zekat veren ve insanların şerrinden uzak durduğu kişidir. Size insanların en kötüsünü haber vereyim mi?"Evet ey Allah'ın Rasulü" dedik.Allah ile isteyip de vermeyen kişidir." buyurdu.[66]

103- Ata b. Yesar'dan[67] mürsel olarak rivayet edilmiş, Malik de Muvatta'da tahriç etmiştir.[68]

104- Bu hadisin İbn Mübarek tarafından rivayet edilmiş başka bir şekli ise şöyledir: Rasulullah (s.a.v) Tebük'te bir gün insanlara konuşma yaparak:İnsanlar içinde atının başını tutmuş Allah yolunda cihad eden ve insanların kötülüklerinden uzak duran ile, bedevi bir kişinin -başka bir rivayette 'sürüsü içindeki adamın'- misafirini ağırlayan ve onun hakkını veren kimsenin misali gibi bir misal yoktur.[69]

105- Ebil Hattab'tan o da Ebu Said el Hudri'den rivayet etmiş. Rasulullah (s.a.v) Tebük yılında sırtını hurma ağacına dayamış insanlara şöyle konuşuyordu:Size insanların en hayırlısını ve en şerlisini haber vereyim mi? Âtının üzerinde, devesinin üstünde veya ayakları üzerine kendisine ölüm gelinceye kadar Allah yolunda çalışan kişi insanların en hayırlısı, facir olup Allah'ın kitabım okuduğu halde hiçbir şeyinden çekinmeyen kişi de insanların en şerlisidir"[70] buyurdu. Hadisi Nesai ve Beyhaki Sünen'lerinde rivayet etmişler.[71]

106- Ömer b. Hattab'dan (r.a) rivayet edilmiştir. Bir gün Rasulullah'ın (s.a.v) yarımdayken adamın biri gelip şöyle dedi:Ey Allah'ın Rasulü! Allah azze ve celle indinde nebi ve seçilmişlerden sonra en iyi derece kimindir?" Rasulullah:O, atının sırtındayken veya gemini tutuyorken kendisine ölüm gelinceye kadar, Allah yolunda malıyla ve canıyla cihad eden mücahiddir" buyurdu.Sonra kimin ey Allah'ın nebisi?" Eliyle yere bir çizgi çizdi ve:Bir köşede Allah azze ve celleye güzel ibadet eden insanların da şerrinden uzak olduğu kimsedir." buyurdu.

"Bundan sonra Allah indinde derecesi en kötü olan kimdir?" dedi.Allah'a

şirk koşan kişidir" buyurdu.

"Sonra kimdir?" deyince:Kendisine otorite verildiği halde, insanlara zulmeden yöneticidir" buyurdu.[72]

Hadisi Abdullah b. el-Mübarek rivayet etmiş. İsnadının ricali sıkadır.

107- İbn Asakir isnadıyla Muhammed b. İshak'tan o da Abdullah İbni Ebi Necih'ten[73] o da Mücahid'den, o da Ümmü Mübeşşir bintil Berra b. Maruf dan[74] rivayet etmiş. Rasulullah'ın ashabına şöyle söylediğini işittim:

"Size insanların en hayırlısını haber vereyim mi?"Evet ey Allah'ın Rasulü" dediler.Allah yolunda atının dizginlerini tutan kimsedir" buyurdu.Bundan sonra insanların hayırlısını size haber vereyim mi?" deyince onlar:

"Evet ey Allah'ın Rasulü" dediler.Sürüsü içinde olup namazını ikame eden, zekatını veren ve insanların kötülüklerinden uzaklaşmış kişidir" buyurdu.

108- Yusuf b. Yakub şeyhlerinden şunu rivayet etmiş: Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuş: Mücahidlere eziyet etmekten sakınınız. Şüphesiz Allah, Nebi ve Rasuller için gazab ettiği gibi, mücahid-ler için de gazab eder. O nebi ve rasullere icabet ettiği-gibi onlara da icabet eder. Güneşin doğduğu ve battığı insanlar içinde Allah indinde mücahidden daha üstün hiç kimse yoktur."Bunu Şifaus Sudur'da zikretmiş. İbn Asakir'de Ali'nin hadisinden başka bir isnad ile rivayet etmiş. İnşaallah ileride gelecektir.Mücahid'in Uykusu; Gece Namazından Ve Gündüz Orucundan, Yemeği De; Sürekli Tutulan Oruçtan Daha Hayırlıdır:

109- Said b. Mansur Sünen'inde Hasan b. Ebil Hasan rivayet etmiş. Rasulullah (s.a.v) zamanında malı çok olan bir adam şöyle dedi:Ey Allah 'm Rasulü! Bana öyle bir amel göster ki, onunla mücahidin Allah

yolundaki ameline ulaşayım."Malın ne kadar?" buyurdu.Altı bin dinardır" dedi. Bunun üzerine;Eğer onu Allah'a itaatte infak edersen, bu mücahidin Allah yolundaki nalının tasmasının tozuna bile ulaşmaz" buyurdu. Yine bir adam Rasulullah'a gelerek:Ey Allah'ın Rasulü, mücahidlerin Allah yolundaki amellerine onunla ulaşacağım bir amel bana göster." Bunun üzerine;Geceleri namaz kılar, gündüzleri de oruç tutarsan bu mücahidin Allah yolundaki uykusuna bile ulaşmaz.[75]Müellif -Allah onu affetsin- der ki: "Bu mürseldir. Birinci hadisi İbn Asakir, Osman b. Ata el. Horasani, o da babasindan, o da Ebu Hureyre'den olan tarik ile rivayet etmiş Ancak onda şöyle demiş:

110- "Eğer onu infak edersen Allah yolunda kopan bir geme bile ulaşmaz." Bunu İbn Faris söylemiştir.

111- İbn Ebi Şeybe Musannifinde hasen bir isnad ile Makhul'den mürsel olarak rivayet etmiş. Bir adam Rasulullah'a (s.a.v) gelerek şöyle dedi:Ey Allah'ın Rasulü! İnsanlar savaşıyor ancak beni engelleyen bir şey var. Bana bir amel göster ki onunla onlara iltihak edeyim."Gece kıyamını yapabilir misin?" Bunun üzerine:Yaparım" dedi.Gündüzleri de oruç tutabilir misin?"Evet" dedi. Bunun üzerine:Geceni ihya etmen ve gündüzünü oruçla geçirmen onların bir uykusu kadardır" buyurdu.[76]

112- İbn el-Mübarek isnadıyla Safvan b. Selim'den[77] Ebu Hureyre'nin şöyle dediğini rivayet eder:Sizden biriniz sağ kaldıkça geceleri namaz kılmaya, gündüzleri de iftar etmeksizin oruç tutabilir mi?" Denildi ki:Ey Ebu Hureyre kim bunu yapabilir? Dedi ki:Nefsim elinde olana yemin olsun ki, mücahidin Allah yolundaki uykusu bundan daha hayırlıdır." Bu mevkuftur. Ancak şu denilebilir: Bu tür sözler görüş ve ictihad olarak söylenmez. Onun yolu merfu yoldur. Bundan sonra gelen hadisler onu destekler mahiyettedir. Allah en iyi bilendir.[78]Müellif der ki: Eğer bu onlardan uykuda olanın derecesi ise, acaba onlardan ayakta olanın derecesi nasıldır? Eğer bu onlardan gafil olanın derecesi ise, acaba bilfiil cihad edenin rütbesi nasıldır? Ve yine eğer bu onların ayakkabı ipinin mertebe ve şerefi ise, acaba yaptıkları eylemlerin mertebesi ne olur?

Şüphesiz bu apaçık bir fazilettir. Bunun için çaba gösterenler paçalarını sıvasınlar. Onu kaybeden ihmalkar ve acizler de ağlasınlar. Onun dışında ömrünü kaybedenler de tafritte bulunanlar hüzünlensinler. Allahım kurtuluş sebeplerini bize göster ve onu bize kolaylaştır. Rahmetin ve inayetinin gözüyle bize bak. Şüphesiz ömrü uzat-maksızm kesersin ve sen her şeye kadirsin.

113- Ebu Hureyre (r.a) Rasulullah'tan (s.a.v) şöyle işittiğini rivayet eder:Allah yolunda cihad edenin misali -ki Allah yolunda cihad eden en iyi bilendir- geceleri kaim, gündüzleri oruçlu, ibadetini huşu ile yapan, itaatkar, rükua varan, secdeye varan kişinin, misali gibidir.[79]Hadisi İbn el-Mübarek ve Nesai sahih bir isnad ile rivayet etmişler. Ayrıca sahiheynde de mevcuttur.

114- İbni Mübarek'in başka bir rivayetinde:Allah azze ve celle yolunda cihad eden mücahidin misali, oruç tutan, Allah'ın ayetleri ile gece gündüz kıyamda olanın misali gibidir.[80]

115- İbn Hıbban Sahih'inde şeyhi Amr b. Said b. Sinan'ın hadisinden rivayet ederek der ki:[81]O, gündüzleri oruç, geceleri de kıyam ederek seksen[82]yıl gaza ederek ve murabıt olarak geçirdi."

116- Onun lafzı da şudur. Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Allah yolunda cihad eden mücahidin misali Allah'ın

onun ehline ganimet veya ecirlerle dönderîr. Yahut onun canını alıp cennetine sokar. Dönderinceye kadar kesintisiz oruçtutan, kıyam eden adamın misali gibidir.[83]

117- Numan b. Beşir'den (r.a) Rasulullah'ın (s.a.v) şöyle dediğini rivayet eder:Allah yolunda cihad eden mücahidin misali, döneceği zamana kadar gündüzünü oruç, gecesini kıyam ile geçiren adamın misali gibidir.[84]

Hadisi Ahmed (ki bunun ricali sahih ricalidir) Bezzar, Ta-berani ve başkaları rivayet etmiş.

118- Said b. Abdulaziz'den şöyle rivayet edilmiş: "Allah yolunda bir uyku, yetmiş hac ve bunu müteakib yetmiş umreden daha hayırlıdır." Bunu Şifaus Sudur'da zikretmiş.

119- Yine orada Enes b. Malik'den (r.a.) Rasulullah'ın (s.a.v) şöyle buyurduğunu zikreder:Allah yolunda yemek yiyen, onun dışında her zaman oruç tutan kimse gibidir."Müellif der ki: "Allah yolunda cihad edenin misali geceleri kıyam, gündüzleri de oruç ile geçiren kişi gibidir." diye Ebu Hureyre'nin rivayet ettiği sözün anlamı budur.

Oruç, Kıyam Ve Zikre Devam Eden Kişinin Ameli, Mücahidin Amelinin Onda Birine Bile Ulaşmaz:

120- Muaz[85] b. Enes'den (r.a) bir kadının peygambere gelerek şöyle dediğini rivayete eder:Kadın ey Allah'ın Rasulü! Ben namazda ve sair amellerimde kocama tabi olurdum. Ancak o şimdi savaşta. Dolayısıyla bana Öyle bir amel göster ki, onunla o dönünceye kadar onun ameline ulaşayım." Rasulullah ona şöyle dedi:O dönünceye kadar oturmaksizın kıyam edip iftar etmeden oruç tutup bıkıp usanmadan Allah'ı zikretmeye gücün yeter mi?" Kadın:Ey Allah'ın Rasulü buna güç yetiremem" dedi. Bunun üzerine:Nefsim elinde olana yemin olsun ki, şayet buna güç getirsen de bununla onun amelinin onda birine bile ulaşamazsın" buyurdu.Ahmed Rişdin'den[86] -ki onun yanında sıkadır- o da Sevban'dan[87] o da Zeyan'dan[88] o da Sehl b. Muaz'dan[89]Buradan hareketle bu hadisin bu tarikle zayıf olduğu açıktır. Ancak Hakim'den gelen bir sonraki hadisle hasen li gayrihi olur.[90]

121- Ancak Hakim Said b. Ebi Eyyub[91]o da Hayr b. Nu-aym'dan[92] o da Sehl b. Muaz'dan, o da babasından olan tarik ile rivayet etmiş. Bu da hasen bir isnaddır. Hakim onda bu senedi sahih bir hadistir der.[93]

Mücahidin Cennetteki Derecesi:

Allahu Teala şöyle buyuruyor:Allah cihad edenleri oturanlara göre, büyük bir ecirle üstün kılmıştır. Onlara kendinden dereceler, bağışlanma ve rahmet vermiştir. Allah bağışlayandır, esirgeyendir." (Nisa: 4/95-96)

122- Sahihi Buhari'de Ebu Hureyre'den (r.a) Nebi'nin (s.a.v) şöyle buyurduğu rivayet edilmiş: .Kim Allah'a ve Rasulü'ne iman eder, namazı kılar, zekatını verir ve Ramazan orucunu tutarsa, Allah'ın onu Cennete sokması O'nun üzerinde bir haktır. O ister Allah yolunda hicret etsin ve isterse doğduğu toprağında otursun." Dediler ki:Ey Allah'ın Rasulü! İnsanları bundan haber edelim mi?" O şöyle buyurdu:Muhakkak ki Cennette yüz derece vardır. Allah bunları Allah yolunda cihad edenler için hazırlamıştır. Her iki derece arası yer ile gök arası kadardır. Allah'tan Cenneti dilediğinizde Firdevsi isteyiniz. Çünkü o Cennetin ortası ve en yüksek Cennettir. Cennetin nehirleri ondan fışkırır ve Rahman'in arşı da onun üstündedir.[94]

123- Sahih-i Müslim'de Ebu Said el Hudri'den (r.a) Ra-surullah'ın (s.a.v) şöyle buyurduğu rivayet edilir:Kim Rab olarak Allah'a, din olarak İslam'a ve Ra-sul olarak da Muhammed'e razı olursa Cennet ona va-cib olur." Bu sözü Ebu Said tuhaf karşılayınca;Ey Allah'ın Rasulü, o sözü tekrar bana söyle" dedi. Bunun üzerine ona bu sözü tekrar söyledikten sonra şöyle buyurdu:Başkası da vardır ki, Allah onunla kimi kullarını yüz derece şeklinde yükseltmiştir. Her iki derecesinin arası yer ile gök arası kadardır."Nedir o ey Allah'ın Rasulü?" deyince:

"Allah yolunda cihaddır" dedi.[95]

124- Cebele b. Atiyye[96] der ki: İbn Muhayriz'in[97] yanında "Allah cihad edenleri, oturanlara göre büyük bir ecirle üstün kılmıştır. Onlara kendinden dereceler..." (Nisa: 4/95-96) ayetini okudum. Dedi ki:Bana ulaştığına göre ayetteki dereceler yetmiş derecedir. Her iki derece arası eğitilmiş bir atın yetmiş yıl kadar ka-tettiği mesafe kadardır." Bunu Abdurrezzak Musannaf'm-da sahih bir isnad ile rivayet etmiştir. [98]

125- îbn Asakir Vazi b. Nafi'den[99] o da Ebu Seleme'den o da Ebu Hureyre'den ve Ebu Umame'den (r.a) şöyle rivayet etmiş: Rasullullah'ın (s.a.v) yanında cihad zikredildi. Bunun üzerine:Allah yolunda cihad eden mücahidler için, yakuttan yapılmış yetmiş derece vardır. Her iki derecesinin arası yer ve gök arası kadardır." buyurdu.Ebu Hureyre ve Ebu Said'in hadisinde derecelerin yüz olduğu zikredilirken, burada yetmiş olarak ifade ediliyor. Bunların arasını nasıl buluruz? şeklinde soracak olursan, cevabımız şöyle olur:Vazi kendisiyle delil olmaz. Ebu Hureyre ve Ebu Said'in hadisi sıhhat bakımından onlara hiçbir şey mukavemet etmez. Yetmiş dereceyi ifade eden hadislerin sıhhatinde d,e mücahidlerin gaye ve ihlaslarındaki derecelerinin farklılığına hamledilir. Onlardan kimileri yetmiş derece yükselirken, kimileri de yüz derece yükselir.

Bu Ümmetin Ruhbanlığı Ve Seyahati Allah Yolunda Cihaddır:

Allahu Teala canlarını ve mallarını satın aldığı müminleri beyan ederken şöyle buyurmaktadır:Tevbe edenler, ibadet edenler, hamd edenler, İslam uğrunda seyahat edenler.(Tevbe: 9/112)

126- Ebu Zer'den rivayet edilmiş. Rasulullah'a (s.a.v):Bana tavsiye de bulun" dedim.Allah'tan korkmayı tavsiye ederim, çünkü bu her şeyin başıdır" buyurdu.Artır" dedim.Kur'an'ı oku, senin için bir azıktır"

buyurdu.Artır ey Allah'ın Rasulü" dedim.Cihad etmelisin, çünkü bu ümmetin ruhbanlığıdır" buyurdu.Ey Allah'ın Rasulü, artır" dedim. "Miskinleri sev ve beraber otur" buyurdu. "Ey Allah'ın Rasulü, artır" dedim. "Kendinden daha aşağıda olana bak. Senden daha yüksekte olana bakma" dedi.[100]Bu uzun hadisten özetti. Ahmed, Taberani, İbn Hıbban sahihinde ve Hakim rivayet etmiş. Hakim isnadı sahihtirder. Sağir'de Ebu'ş-Şeyh

127- Taberani es-Kitabu's-Sevab'ta kendi isnadlarıyla Leys'in tarikiyle[101] o da Mücahid'den o da Ebu Said El Hudri'den (r.a) şunu rivayet etmiş: "Bir adam Rasulullah'a (s.a.v) gelerek şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasulü bana tavsiyede bulun." "Allah'tan korkmalısın. Çünkü tüm hayırların toplamıdır. Allah yolunda cihad etmelisin. Çünkü o ınüslü-manların ruhbanlığıdır. Allah'ı zikredip kitabını okumalısın. Çünkü o yerde senin için bir nur, gökte de bir zikirdir. Hayır hariç dilini tut. Çünkü sen bununla muhakkak şeytana galip gelirsin.[102]

128- İbn Asakir ve başkaları Ahmed b, Nasr tarikiyle bize Ahmed b. Bişr, Şebib'ten o da Enes b. Malik'ten Rasu-lullah'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir:Hayra sebep olan, onun faili gibidir. Her ümmetin bir ruhbanlığı vardır. Bu ümmetin ruhbanlığı da şüphesiz Allah azze ve celle yolunda cihaddır.[103]

129- îbn el Mübarek Zeyd el-Ami'den[104] -sika oluşunda ihtilaf var- o da Ebu Iyas'tan[105] o da Enes b. Malik'ten o da Nebi'nin (s.a.v) şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:Şüphesiz her ümmetin bir ruhbanlığı vardır. Bu ümmetin ruhbanlığı ise Allah yolunda cihaddır."[106]îmam Ebu Abdullah el-Halimi şöyle diyor: "Ümmetimin ruhbanlığı cihaddır" sözünün anlamı şudur: Hristiyanlar dünya işlerinden uzak kalıp onu terket-mekle ruhbanlık yapıyorlardı. Allah yolunda nefsi harcayıp, ölmekten daha bir terk daha bir uzak kalış olamaz. Yine bu ruhbanlar kimseye eziyet vermemek için, ancak kilise ve manastırlarda köşelerine çekilebileceklerini iddia ediyorlar. Halbuki batıl kişiyi batıl üzere terketmekten daha büyük bir eziyet nasıl olabilir? Eğer ruhbanlık

insanlardan eziyeti defetmek ise, cihad da mücahidlerden en büyük eziyeti defetmek için yapılan bir müdafaadır. O zaman bu da ruhbanlıktır. Ayrıca Hristiyanlann sandıkları gibi de değildir.[107]Müellif -Allah onu affetsin- der ki: Başkasına eziyet etmekten korkan kişiye rahib denilmesi az görünen bir şeydir. Yine hakikatte bunu amaçlayanlar da azdır. Ki bunu hazırlayanlar, onlardan kemale ermek isteyen, uzlete devam etmekle, batınları durulanan kişilerdir. Haliyle kendilerine nefsi emmarelerinin gerçeklerine görünüp, insanlara karışınca da kendilerinden onlara ulaşacağı eziyet ve şerri görünce, yırtıcı köpeğin hapsedilişi gibi kendilerini kilisede hapsettiler. Şayet sadece bunlara rahib deniliyorsa bunlardan binde bi-rinİn ancak ihlaslı olduğunu görmemizin nedenini de anlıyoruz.Genellikle rahib başkasından korkan anlamında kullanılır. Ortaya çıkan şudur; rahip Allah'tan korkunca ona ibadette oldukça çaba gösterir. Ayrıca insanların onu ibadetten uzaklaştırıp, kendisine Allah'ın kızmasına ve onu kapısından kovmasına sebep olmalarından korktuğundan dolayı onun bu fiiline ruhbanlık denilmiş. Mücahid de aynen böyledir. Allah'tan korkunca emirlerine sarılmış, cihadı ter-kettiğinde ise kafirlerin kendisini ve diğer müslümanları istila edeceklerinden korktuğundan onlarla savaşa ve onlan defetmeye koşmuş. Onun bu fiiline ruhbanlık denilmiştir.Şu da ihtimal dahilindedir: Ruhbanlık insanlardan el etek çekip, dağların zirvelerinde ve kiliselerde ikame etmek, Allah'tan korktuğundan dolayı şehvetleri terketmek, onun alışık olduğu hallerden uzaklaştırmak ve ağır olan işlere onu zorlamak şeklinde nefisle mücadeleden ibaret ise cihad da o zaman ruhbanlıktır. Çünkü cihad Allah'tan korkmaktan dolayı nefsi çeşitli nahoş şeylere maruz bırakma, telef olabilecek yollarda onu harcama, işi uzatmadan kem küm etmeden onu alıcısına teslim etmeden ibarettir.Yukarıda zikredilenlere yakın olarak şu denilebilir: Ruhbanlık nefse en ağır gelen şeyi taşımaktan ibaret olduğuna göre, cihad da ruhbanlıktır. Çünkü cihad, nefse en ağır gelen mal ve canı harcamadır. Diri kalmakla birlikte, nimetlerin bir kısmına el uzatmakla nefsiyle cihad eden ile, hayatının sebebi de olsa onu feda etmeye hırslı olan arasındaki fark ne kadar da büyüktür. Allahım! Ey merhamet edenlerin en merhametlisi! Faziletinle bunu bize

nasip et.

130- İbnül Mübarek İbn Lehia'dan[108] rivayet etmiş. O da Umare b. Gaziye'den[109] bana şunu rivayet etti; Rasulul-lah'ın (s.a.v) yanında seyahatten bahsedildi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v) şöyle dedi:Allah bunu bize Allah yolunda cihad ve her yüce iş için de tekbir getirmekle değiştirdi." Bu hadis mürseldir. İbn Lehia'da bir beis yoktur.[110]

131- Ebi Umame'den rivayet edilmiştir: Adamın biri seyahat etmek için Rasulullah'tan (s.a.v) izin istedi. Bunun üzerine şöyle buyurdu:Ümmetimin seyahati Allah azze ve celle yolunda cihad etmektir.[111]Hadisi Ebu Davud Hakim ve Beyhaki Sünen'inde rivayet etmişler. Hepsi de Kasım Ebu Abdurrahman ve Umame tarikiyle rivayet etmişler. Hakim isnadı sahihtir. Hafız Ab-dulhak el-İşbili'de[112] Ahkam'ında[113]bu hadisi zikretmiş ve ayrıca onu sahih de görmüş derMüellif -Allah onu affetsin- der ki: Seyahat maddeden kaçış amacıyla yeryüzünde gezip ibretli gözlerle eserlere bakmak olduğuna göre, Allah yolunda cihada da seyahat denilmiştir. Çünkü bu vücuddan kaçıp iman ayakları ve mevcudu tasdik ile mabuda bir yürümedir. Ayrılık aleminden çıkıp insaflı gözlerle nefsi satıcısına teslim etmektir. Nefsini dinlendirmek için yürüyen ile onu telef etmek için çaba gösterenler arasında fark vardır. İşte gerçek seyahatçi budur. Ve apaçık bir karla nefsini satıp büyük kazanç sağlayan satıcı da budur.

İslam'ın Zirvesi Allah Yolunda Cihad Etmektir:

132- Muaz b. Cebel'den (r.a) şöyle dediği rivayet edilmiştir: RasuluIIah (s.a.v.) ile birlikte Tebük gazvesindeydik.Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurdu:Dilersen sana işin başını omurgasını ve hörgücü-nün zervisini haber vereyim."Evet Ey Allah'ın Rasulü" dedim. Şöyle buyurdu:İşin başı İslam'dır. Omurgası namaz, hörgücünün zirvesi de cihaddır."Hakim bunu böyle muhtasar rivayet etmiş ve "şeyheynin şartlarına göre de sahihtir" der. Ahmed, Tirmizi (ayrıca Tirmizi onu sahih görmüş) Nesai, İbn Mace ve başkaları da uzun haliyle rivayet etmişler.[114]

133- Taberani el-Kebir'de Ali b.Yezid tarikiyle Ka-sim'dan o da Ebu Umame'den o da Nebi'nin (s.a.v) şöyle dediğini rivayet etmiş:

"İslam hörgücünün zirvesi Allah yolunda cihaddır Ona ancak efdalleri ulaşır."

134- Yine Taberani el-Kebir'de Muhammed b. Sele-me'den[115] o da Ebu Abdirrahim'den[116] o da Ebu Abdulme-lik o da Fudale b. Ubeyd'ten[117] rivayet etmiş. Fudale der ki:Rasulullah'in (s.a.v) şöyle dediğini işittim: "İslam düşük, yüksek ve çardak olmak üzere üç evdir. Düşük olan İslam'dır. Ona insanların avamı girmiştir. Kime sorsan ben müslümanım der. Yüksek olan amellerinin üstünlüğüdür. Çünkü bazı müslümanlar bazısından daha efdaldır. Yüksekça odalara gelince bu Allah yolunda cihaddır. Ona ancak en efdalleri erişir.[118]Müellif -Allah onu affetsin- der ki:İslam'ın işin başı olması şundandır; ameller ancak onun varlığıyla sıhhat bulur. Baş gidince, ameller başsız ceset gibi ölü olurlar. Bu nedenle bu gibi durumlardaki ameller, ahi-rette saçılmış toz zerreleri gibi olurlar. Namazın dinin direği oluşu ise çadırın direğine benzetilmesindendir. Çünkü ki-Şİnin amellerinden hesaba çekileceği ilk amel, namazın ika-mesidir. Aynı şekilde çadırda dikilen ilk şey direklerdir. Aynı şekilde namaz reddedilirse kişinin geri kalan amelleri de reddedilir.

135- Hadiste varid olduğu üzere bu böyledir. Nitekim çadırın direği böyledir, dikilirse çadır yükselir ve eğer indirilirse çadır da iner. Yine çadırın direkleri dikilmedikçe bu çadır dikilmez, soğuktan ve sıcaktan insanları engellemez. Aynı bunun gibi namaz da ikame edilmedikçe, İslam sabit olmayacağı gibi kanın da akıtılması engellenemez. Cihadın devenin hörgücüne teşbih edilişine gelince çünkü hörgücün zirvesine -ki en yüksek noktasıdır- devenin hiçbir azasının muadil olamayacağı cüzüdür. Aynen bunun gibi, cihada da İslam'ın hiçbir ameli denk gelmez. Bunu da şundan anlıyoruz:Allah yolunda cihada ne muadil gelir?" diye Rasulul-lah'a (s.a.v) sorulduğunda:Bulamıyorum[119] başka

bir rivayet te de: "Ona güç yetîremezsiniz"[120] buyurmuştur. Bu benim an-ladiğımdır. Nebi'nin (s.a.v) ne murad ettiğini ise en iyi bilen Allah'tır.Şu da muhtemeldir: Deve inşam taşıyıcı ve amaçladığı yere ulaştırıcı olduğuna göre, Hanif dini de buna benzetilmiştir. Çünkü bu da mümini dünyevi seferinden, ilk vatanına ulaştırır. Sonra (s.a.v) İslam'ı - ki şehadeti telaffuz etmedır- devenin başına benzetmiştir. Görmek veya ellemek ile devenin başına herkes ulaştığı gibi, herkes İslam'a da ulaşabilir. Cihadın hörgüce benzetilmesine gelince, çünkü ona ancak malda ve imanda ilerde olan mümin erişir. Nebi'nin (s.a.v):Ona ancak en efdali ulaşır.[121] buyurduğu gibi. Şu da muhtemeldir. Nebi'nin (s.a.v) cihadı hörgüce benzetmesi şundandır: Hörgücünün zirvesinde tırmanıp çıkan, devenin geri kalan tüm parçalarına hakim olmuş olur. Aynı şekilde Allah'ın kendisini cihad ile rızıklandırdığı kişiye de İslam'da olan tüm faziletlere eriştirmiş olur. Çünkü mücahidin uykusu, nafakası, nöbet tutması, korkusu, susaması, açlığı, hareketleri vs. hepsi de ecirdir. Allahu subhanehu en iyi bilendir.[122]

Mücahidin Evinden Çıkıp Dönünceye Kadar Allah'ın Kefaleti Ve Himayesinde Olduğu Veya Öldürülüp Cennete Gireceği:

Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:Bizim uğrumuzda cihad edenlere, şüphesiz yollarımızı gösteririz. Gerçekten Allah ihsan edenlerle beraberdir."(Ankebut: 29/69)Süfyan b. Uyeyne der ki: İnsanların ihtilafa düştüklerini gördüğünde; mücahidlerle ve sınırlarda bekleyip orayı koruyanlarla beraber ol. Çünkü Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:Onları hidayet ederiz/onlara (yollarımızı) gösteririz..." buyurmaktadır.[123]

136- Ebu Hureyre'den Rasulullah'm (s.a.v.) şöyle dediği rivayet edilmiştir:Allah kendi yolunda cihad eden, evinden kendisini onun yolunda cihadla onun kelimesini tasdikten başka hiçbir şey çıkarmayan kimseyi cennete koyacağına yahut evine, kazandığı ecir veya ganimetle beraber döndüreceğine kefil olmuştur.[124]

137- Müslim'de aynısını rivayet etmiş.[125]

138- Nesai'nin bir rivayetinde,Allah kendi yolunda sadece bana iman ve yolunda cihad etmek için çıkan kimseyi kefil olmuştur .Hangi şekilde olursa olsun -vefat veya öldürme- ve nerede olursa olsun onu cennetime koymayı veyahut içinden çıktığı evine kazandığı ecir veya ganimetle beraber döndüreceğine kefil olurum.[126]Hadiste geçen "Allah kefil olur" ifadesi Müslim'in başka rivayetlerinde "Allah garanti eder, üstüne alır" olarak geçer. Onun manası 'Allah Teala fazl ve keremiyle ona cen-' neti vacip kılar" dır.[127]İmam Takiyyuddin İbn Dakik el İydi Umde'nin şerhinde şöyle der: Kefalet ve daman/garanti burada Allah Teala-dan bu vaadin/sözün gerçekleşmesidir. Kefalet ve garanti kefalet edilen ve garantilenen hususlar için pekiştirilmişler. Bunun gerçekleşmesi o ikisinin gereklerindendir. [128]

139- İbni Mace ve İbni Asakir Ebu Said el-Hudri'nin Ne-bi'nin şöyle dediğini tahric etmişler:Allah yolunda cihad eden kimse, Allah'ın şu garantisi altındadır. Allah ya onu mağfiret ve rahmetine katar veya onu sevap ve ganimetle (evine) dönderir.[129]

140- İbni Asakir kendi isnadıyla Ebu Malik el-Asari'den Rasulullah'm (s.a.v.) şöyle dediğini işittiğini tahric etmiş:Kim Allah'ın rızasını kazanmak, sözünü tasdik etmek ve Rasulune iman etmek amacıyla Allah yolunda çıkarsa, Allah bu kişiye kefildir. Allah onu orduda ya istediği şekilde öldürür ve cennetine koyar, veya Allah'ın himayesinde nail olduğu ecir veya ganimetle onu (evine) dönderinceye kadar seyahet eder."Ecir veya ganimetle.." sözünden kimileri ecrin ganimetle bir araya gelemeyeceğine vehmedebilir. 3u öyle değil. Bilakis anlamı şöyledir. Allah Teala onu ganimet hasıl olmasa da kamil bir ecirle veya ecir ve ganimetle (evine) dönderir. Ecrin ganimetle de hasıl olduğunu şu hadis te te-yid eder.

141- "Gaza ederek ganimet alan ve selametle kalan hiçbir ordu veya

seriyye yoktur ki; ecirlerinin üçte ifci-sini peşin almış olmasınlar.[130] Ebu Malik, Ebu Hureyre ve başkalarını hadislerinde geçen ev edatı vav anlamındadır. Aynısı 139 nolu hadiste de geçmişti. Yine aynısı altıncı bapta Sahihayn'ın ve Ebu Davud'un Ebu Hureyre'den rivayet ettikleri hadiste de gelecektir.Ebu'l-Velid İbn-i Rüşd Mukaddimat'ında şöyle der: "Buradaki ev vav anlamındadır. Çünkü ganimet ecre mani değildir. Onu yok etmiyor. Ev burada asıl anlamı üzere de olabilir. Buna göre manası şöyle olur:ganimet olmadan sadece ecirle veya ecirle beraber ganimetle (evine dönderir.)[131]

İmam İbnu Dakik "Bu takdirde bir beis yoktur" der.[132]

142- İbni Ömer Rasulullah'm Rabbinden şöyle rivayet ettiğini rivayet ederler:Kullarımdan herhangi birisi rızamı kazanmak amacıyla yoluma mücahid olarak çıkarsa ben ona onu döndürdüğümde ecir ve ganimetle döndürmeyi, canını aldığımda da onu bağışlamayı garantilerim."Nesai rivayet etmiş. Ayrıca bunu İbni Asakir'de tahric etmiş ancak sonunda onun canının aldığımda mağfiret edip, rahmet eder ve cennete koymayı garanilerim" cümlesini de söylemiş.[133]

143- Muaz b. Cebel Rasulullah'dan şöyle rivayet etmiştir:Allah yolunda cihad edene Allah kefildir hasta olarak dönene Allah kefildir. Sabah veya akşam mecide gidene Allah kefildir. Bir imamın yanına gidip tazir olana Allah kefildir, evinde oturup hiç kimsenin gıybetini- yapmayana Allahkefildir.[134]İbni Huzeyme ve İbn-i Hibban sahihlerinde rivayet etmişler.

144- Yukarıdaki hadisi Ebu Davud, Ebu Hureyre'nin hadisinden rivayet etmiş.[135]

145- Sahabeden bir cemaatten bu hadis rivayet edilmiş.[136]

146- İbni Asakir Bişr b. Numeyr[137] tarikiyle tahric etmiş. O da Kasım Ebu Abdirrahman Ebu Umame'den o da Rasulullah'm (s.a.v.) şöyle

dediğini rivayet etmiş:Allah üç kişiye kefildir: Allah yolunda (cihad etmek için) ayrılana, Allah'ın yolunda olduğu müddetçe Allah ona kefildir. Onu vefat ederse (canını alırsa) rahmetine koyar, yoksa onu (evine) dönderir."

147- Ebu Hureyre Rasulullah'm (s.a.v.) şöyle buyurduğunu rivayet eder:Üç sınıf insan var ki onlara yardım etmek Allah'ın üzerinde bir haktır: Allah yolunda cihad eden mücahid, azadlık parasını vermek isteyen mukatib ve iffeti isteyip evlenen kişi.[138]Abdurrezzak sahih bir isnad ile rivayet etmiş, Tirmizi ay-! rica sahihtir demiş. İbni Hibban ve Hakim rivayet etmiş. Hakim Müslim'in şartlarına göre sahihtir demiş.Müellif der ki: Allah'ın mücahid savaşçıya yaptığı yardımlardan biri de Buhari'nin Sahihinde mücahidin (savaşçının) diri veya Ölü olarak malına olan bereketi babında zikrettiği şeylerdir.

148- Abdullah b. Zubeyr'den rivayet edilmiş: Cemel günü (savaş için) Zubeyr durduğunda beni çağırdı. Ben de yanına durdum. Bunun üzerine şöyle dedi:Bugün ancak zalim veya mazlum Öldürülür. Bana Öyle görünüyor ki ben sadece mazlum olanı Öldüreceğim, en büyük kaygım borçlarımdır. Acaba borçlarımız Ödense malımızdan geriye bir şey kalır mı? Oğulcuğum malımızı sat ve borçlarımı öde. Borcu ödedikten sonra malımızdan bir şey i artarsa onun üçte biri çocuğun için" (olsun.) Der ki, borçlarının ödenmesini) bana vasiyet edip şöyle dedi:Onda (onu Ödeme hususunda) bir sıkıntın olursa onu ödemekten aciz olursan onda benim mevladan yardım iste." (oğlu) der ki:Allah'a yemin olsun ki ona şunu demedikçe onun ne istediğini anlamadım:Babacığım mevlan kim?"

"Allah"tırdedi.Allah'a yemin olsun ki onun borçlan hususunda bir sıkıntıya girmedim ondan Öde derdim. O da öderdi."Zübeyr de öldürüldü. Arkasında Medine'de on bir evi " Basra'da iki, Kufe'de bir ve Mısır'da bir evi vardı. Devamla der ki: "Üzerindeki borçları şöyle olurdu. Adamın biri yanma gelir, malını (emanet olarak)bırakmak ister. Bunun üzerine Zübeyir ona şöyle der:Hayır. Bu ancak seleftir. Çünkü ben onun

kaybolmasından korkarım. O hiçbir zaman emirliği üstlenmedi, haraç toplamadı Rasulullah, Ebubekir, Ömer ve Osman'ın beraberinde savaşa girer iken ancak (ganimeten) bir şey alırdı."Abdullah b. Zübeyr der ki: "Onun üzerindeki borcu hesapladım. Baktım iki milyon ikiyüzbindir."Hakim b. Hizan Abdullah b. Zübeyr ile karşılaştı.

"Ey kardeşimin oğlu kardeşimin ne kadar borcu var?" Asıl rakamı gizleyipyüzbindir" dedi. HakimVallahi malınızın buna yeteceğini sanmıyorum" dedi. Abdullah onaiki milyon ikiyüzbin" olduğunu söylesem ne dersin."

"Buna güç yetirebileceğinizi görmüyorum." dedi.Zübeyr bir araziyi yüz yetmişbine almıştı. Abdullah onu bir milyon altıyüz bine sattı. Sonra kalkıp şöyle dedi:Zübeyr'in üzerinde kimin hakkı varsa bahçe ile (bizimle) hakkını alsın. (Burada) kıssayı zikreder. [139]İbni Zubeyr onun borçlarını ödemeyi bitirice Zubeyr'in çocukları mirasımızı aramızda bölüştür" dediler. Abdullah:Dört sene mevsimde Zubeyr'in üzerinde borcu olan varsa'gelsin ödeyelim, diye duyurmadıkça vallahi onu (aranızda) taksim etmem" dedi.Her sene mevsimde duyurma işlemini yapıp dört sene yapınca aralarında taksim etti. Zubeyr'in dört hanımı vardı. Üçte birinin üçte birini kaldırdıktan sonra her bir hanımına bir milyon iki yüzbin düştü. Malının tümü ellimilyon ikiyüzbin idi. Allah en iyi bilendir.Ayrıca Allah yolunda savaşıp daha sonra senesinde vefat edenin cennete gireceği gelen haberler arasındadır.

149- İbni Asakir kendi isnadıyla tahric etmiştir...Ebu Said el-Hudri Rasulullah'ın (s.a.v.) şöyle dediğini rivayet etmiştir:Kim hac eder veya umre yapar ve senesinde vefat ederse cennete girer. Kim Ramazan orucunu tutar ve ölürse cennete gier ve kim savaşır ve yılında Ölürse cene-te girer."Allah Teala'nın Bir Garantisi (Kefilliği) De Yolunda Mücahid Olarak Çıkan Kişiyi Kayıp Ve Perişan Bir Şekilde Bırakmaması, Aksine Lutfuyla Ona Yardım Eder, Faziletiyle Sıkıntısını Giderir Ve Rahmetiyle De Duasına İcabet Eder:

150- Müslim'in Sahih'inde rivayet ettiği bu cümledendir: Cabir b. Abdullah'tan rivayet edilmiş. Cabir şöyle demiş:Rasulullah (s.a.v.) bizi gönderdi. Üzerimize de Ebu Ubeyde'yi komutan tayin etti. Kureyş'in bir kervanı ile karşılaşacaktık bize azık olarak bir dağarcık kuru hurma verdi başkasını bulamadı. Ebu Ubeyde bize birer hurma veriyordu. (Ebu'z-Zübeyr) diyor ki:Ben, bununla ne yapıyordunuz?" diye sordum.Onu çocuğun emziği emdiği gibi emiyor; sonra üzerine su içiyorduk. Bu bize o gün geceye kadar yetiyordu. Bir desopalarımızla selem ağacının yaprağını silkiyor sonra onu su ile ıslatarak yiyorduk" dedi. (Ve devamla) şunları söyledi:Deniz boyuna gittik derken denizin boyunda bize yüksek kum tepesi şeklinde bir şey yükseldi. Ona vardık. Bir de ne görelim balina denilen hayvan!. Ebu Ubeyde:Bu leşdir", dedi. Sonra: "Hayır, biz Rasulullah'ın elçileriyiz ve Allah yolundayız, siz zorda kaldınız. Binaenaleyh yeyin!" dedi. Artık onun yanında bir ay kaldık, üçyüz kişi idik. Hatta semizlendik. Vallahi kendimizi onun gözünün içinden testilerle iç yağı aldığımızı görmüşümdür. Ondan Öküz gibi (yahut Öküz kadar) parçalar kesiyorduk. Gerekten Ebu Ubeyde bizden onüç kişi alarak bu hayvanın gözünün içine oturttu. Onun kaburgalarından bir kaburga alarak dikti. Sonra beraberimizdeki en büyük deveyi semerledi ve deve onun altından geçti. Onun etinden et haşlamaları yaptık. Medine'ye geldiğimiz vakit Rasulullah'a (s.a.v.) giderek onu kendisine anlattık da Rasulullah:O Allah'ın sizin için çıkarttığı bir rızıktır. Yanınızda onun etinden bir şey var mı? Bize de tattırın.buyurdular. Bunun üzerine Rasulullah'a (s.a.v.) ondan bir parça gönderdik; o da yedi.[140]

151- Başka bir rivayette de şöyie demiş: Rasulullah bizleri üçyüz süvari olarak gönderdi. Komutanımız da Ebu Ubeyde b. Cerrah idi. Kureyş'in bir kervanını gözetiyorduk. Bu sebeble sahilde yarım ay kaldık. Şiddetli bir açlığa maruz kaldık. Hatta silkilmiş yaprak yedik. Bundan dolayı (ordumuza) yaprak ordusu denildi derken deniz bize balina denilen bir hayvan attı. Ondan yarım ay yedİk.[141]

152- Başka bir rivayette Rasuhıllah ile yürüdük. Bizden her adamın

günlük yiyeceği bir hurma idi. Onu emer sonra elbisesinin içine koyardı. Yaylarımızla yaprak silker de yerdik. Hatta dudaklarımız yara oldu. Yemin ederim ki bir gün yanlışlıkla bizden birine hurma verilmedi de (takat-sizlığından) onu kaldırmaya gittik ve kendisine hurma verilmediğine şahidlik ettik. Bunun üzerine ona hurma verildi. Adam kalkarak onu aldı.[142]

153- Başka bir rivayette: Derken deniz sahiline vardık. Deniz bir dalgalandı ve bir hayvan attı. Biz bu hayvanın yansı üzerine ateş yaktık. Yemek pişirdik kızartma yaptık ve doyuncaya kadar yedik. Cabir demiş ki ben filan ve filan (beş kişiyi saymış) bu hayvanın göz kemiğinin içine girdik. Bizi kimse göremiyordu. Nihayet çıktık ve onun kaburgalarından bîr kaburga kemiği olarak eğrittik. Sonra kafiledeki en büyük adamı en büyük deveyi ve en büyük örtüyü "getirttik. Onun altına girdi de başını bile eğmedi.[143]Müellif der ki: Bu hadis "zorda kalanın ölü (leş)den doyuncaya kadar yiyebileceği ve kendisine kaldırabileceğini (azıklanabileceğini) s.avunanlar için delildir. Çünkü sahabe yediklerini zorda kaldıklarından kendilerine helal kılınmış bir leş hesabıyla yiyorlardı ve onlar semiz oluncaya kadar yemiş kendilerine de kaldırmışlar. Bu ola^ (yaklaşık) hicretin sekizinci yılında olmuştur. Allan en iyi bilendir.

154- İbni Asakir kendi isnadıyla Yezid b. Abdussa-med'ten ona Ebu'l-Cemahir babasından şunu rivayet etmiş: Ermeniye'de insanlara şiddetli bir zorluk (açlık) isabet etti. Öyle ki davar pisliğiniyedijer (Bunun üzerine) içinde buğday taneleri bulunan gökten mermi (gibi şey) ler indirilAynı şekilde Abdullah b. Cafer'den de rivayet etmiş. Şöyle der: Kostantiniyye'ye (İstanbul) savaşa gittik. Gemimiz kırıldı (parçalandı). Dalgalar bizi denizde bir kayalığa attı. Bizler beş veya altı kişiydik. Allah bizim sayımızca yerden yapraklar bitirdi. Biz de onu emer; o da açlığımızı ve susuzluğumuzu giderir. Gece olduğunda onun yerine başkasını bitirirdi. Yanımızdan bir gemi geçip ona bininceye kadar böyle devam etti.Ayrıca Allah Teala onların Allah'ın hamayesinde olmalarından ve Allah'ın onlara olan ihsan ve kereminden onlara

harikulade (şey)lerle onların dualarına icabet eder.

155- Sünen'i İbni Mace ve İbni Hibban'ın Sahih'inde İbni Ömer'den oda Rasulullah'dan (s.a.v.) şöyle rivayet ettiğini rivayet etmişler:Allah yolunda savaşan, Hac eden ve umre yapan kişilere Allah ihsanda bulunur. Dualarına icabet eder. Onlar O'ndan isterler. O da onlara verir.[144]

156- Nesai, İbni Mace, İbni Huzeyme aynısını Ebu Hu-reyre hadisinden rivayet etmişler. Sonunda ise,Eğe ona dua ederlerse icabet eder, istiğfarda bulunurlarsa onları bağışlar"[145] Cümlesi de vardır.

157- Cabir Rasulullah'ın (s.a.v.) şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:Allah'ın elçileri, delegeleri üçtür; hac eden, umre ya-jian ve savaşan. Bunlar Allah'tan dilerler. Allah ta dileklerini yerine getirir.[146]İbni Asakir îsmail el-Humsi4U Bu hadisin isnadında zayıflık var. Ancak bundan Önceki hadis onu güçlendiriyor. Bezzar'da bu hadisi ricali sika olan bir isnad ile rivayet etmiştir.[147]

158- İbni Abbas Rasulullah'ın şöyle buyurduğunu rivayet etmiş:Beş kişinin (sınıfın) dualarına (Allah tarafından) icabet edilir. Bunlar: Hakkını alıncaya kadar mazlumun duası, dönünceye kadar hacının duası, dönünceye kadar mücahidin duası, şifa buluncaya (iyileşinceye) kadar hastanın ve birbirlerinin gıyabında kardeşlerin birbirlerine duaları."İbni Asakir de Amr b. Seleme...tarikiyle rivayet etmiş; Müellif der ki: Bu isnadın durumu bir öncekinin aynısıdır.

159- Taberani iyi bir sened ile Akabe b. Amir el-Cuhni[148] den oda Rasulullah'dan şöyle buyurduğunu rivayet etmiş:Üç kişinin (sınıfın) duasına icabet edilir:Baba, yolcu ve mazlum(un duası)[149]

160- Ebu Davud, Tirmizi Ebu Hureyre'den Rasulullah'ın (s.a.v.) şöyle buyurduğunu rivayet ederler:Üç kişinin duaları müstecaptır. (Allah tarafından icabet edilir) Bunda hiç şüphe yoktur; Babanın duası,

mazlumun duası ve yolcunun duası.[150]Allah yolcuya yolcu olduğu için duasına icabet ediyorsa, neden mücahidin duasına icabet etmesin. Halbuki sefer bakımından insanların en iyisi, seferinde en fazla ecri olanıdır. Bu neden hadiste şöyle gelmiştir:Allah Rasullere icabet ettiği gibi onlara (mücahitlere) da icabet eder. Bu Allah yanındaki değerlerinden ve indindeki yüksek mertebelerinden dolayıdır."

161- îbni Asakir Ammare b. Mar416, İbni Müseyyeb'ten o da Ali b. Ebi Talib'den Rasulullah'ın (s.a.v.) şöyle buyurduğunu rivayet etmiş:

"Allah yolundaki mücahide eziyet etmekten sakının. Çünkü Allah rasuileri için kızdığı gibi onlar için de kızar, yine rasullere icabet ettiği gibi onlara da icabet eder."

162- Abdullah b. İdris[151] İsam b. Talik et-Tufai[152] tarikiyle İsmail b. Ebi Hâlid[153]'ten O da Ebu Sabra en-Nahi[154]'den şöyle dediğini rivayet eder:Yemen'den bir adam geldi. Yolun bir kısmındayken merkebi öldü. Adam abdest aldı ve iki rekat namaz kıldıktan sonra şöyle dedi:Allah'ım rızanı kazanmak ve yolunda cihad etmek için Desine'den (Cened ve Adn arasında bir yer) geldim. Ve ben şehadet ederim ki, ölüleri diriltir, kabirlerde olanı da dirilteceksin. Bu gün hiçkimseyi bana minnet ettirme. Merkebimi benim için diriltmeni senden istiyorum. Şöyle der:Bunun üzerine merkeb kalkıp kulaklarını silkeledi[155]Beyhaki Delailu'n-Nübüvvet'inde (senedi sahih görmüş) İmam Ebu'l-Kasım el-Kuşeyri risalesinde tahric etmişler. Beyhaki bir tarikinde bu adamın isminin Nebate b. Ye-zid olduğunu ve Ömer zamanında savaş için çıktığını ifade eder. Kıssayı zikreder ancak sonunda şöyle der:Bilahere merkebi Kenase'de (Kufe'de bir yer) satar. Bunun üzerine ona: "Allah'ın senin için dirilttiği merkebi mi satıyorsun?" denilince "Ben (ona) ne yapayım?" dedi.Yine orada kendi isnadiyla İbn Ebi Ubeyd el-Besri'den o da babasından şunu tahric etmiş: Kendisinin yıllardan bir yıl gaza ettiğini bunun için bir seriyye ile çıktığını söyler, ancak altındaki tayı seriyyede iken ölür. Bunun üzerine şöyle dedi:Ey Allah'ım Besra (onun köyüdür) ya kadar bize ödünç ver" Birde baktık ki tay ayaktadır.

Savaştıktan ve Besra'ya döndükten sonraOğlum tayın üzerindeki eyeri al" dedim ki:O terlemiş, eyeri alırsam onda koku olur" Bunun üzerine:Oğulcuğum o emanettir" dedi. Eyeri alınca tay ölü olarak yere yıkıldı.Müellif -Allah onu affetsin- der ki:Rivayette geçen Besra'nın doğrusu Besr'dir. Bu Hav-ran'ın köylerindendir."

163- Hamid b. Hilal[156] den rivayet edilmiş Tafave'den bir adamın yolu bizden geçiyordu. Mahalleye gelir onlara konuşurdu şöyle dedi:Bir kervanla Medine'ye geldim. Mallarımızı sattık sonra dedim ki kesinlikle bu adama varır, kendimden sonrakilere anlatırım onu. Rasulullah'a (s.a.v.) bir kadın vardı. Müslümanlara ait bir seriyyede çıktı. Geriye oniki keçi ve dokuduğu mahmuzu bıraktı. Acak sürüsünden bir keçi ve mahmuzunu kaybetti. Şöyle dedi:Ey Allah'ım! Yolunda çıkanın kefilisin. Onu (ve malını) korursun ve ben sürümden bir keçi ve mahmuzu kaybettim. Keçi ve mahmuzu senden diliyorum. Rasulullah da onun Rabbine nasıl şiddetle (aşırı) yakardığını anlattı. Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu:Sabahleyin keçisi ve mahmuzu oldu. Dilersen işte orda ona git sor."

Bilakis seni tasdik ediyorum dedim.[157]Ahmed ricali sahih bir sened ile rivayet etmiştir.

164- İbni Ebi'd-Dünya kendi isnadıyla Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem'den şunu tahric etmiştir:

"Gaza için bir kavim çıktı. Aralarında Muhammed b. Munkedir de vardı (mevsim) yazdı. Onlar artçılar arasında yürürken, kavimden biri şöyle dedi:Canım yaş peynir istiyor. Muhammed b. Munkedir "Allah'tan sizi yedirmenizi isteyiniz. O da sizi yedirir, nimetlendi-rir. Çünkü o kadirdir" dedi. Bunun üzerine kavim dua etti. Çok yürümeden bir sepet buldular. Sanki Seyale veya Revha'dan gelmişti. Baktılar ki içinde yaş peynir var. Kavimden başkaları:Keşke bal olsaydı!" MuhammedSize peyniri yediren balı da yedirmeye kadirdir onu isteyiniz" dedi. Kavim yine dua etti. Fazla yürümeden yolun üstünde bir testi (küçük küp) bal buldular.

Orada inip peynir-bal yediler ve tekrar binip yollarına devam ettiler.[158]Sultan Nureddin Mahmud[159]ki Şehid ile meşhurdur. El-İctihad el-Masisi'den rivayet etmiştir:Rum diyarında gaza ediyorduk. Rehber bize şöyle dedi:Bakın şurada baldan (bal dolu) bir vadi var. Bizler de ona yöneldik ve (vadiye) indik. Orada bir adama vardık, o bize satıllarla bal çıkarıyordu. Rumlar üzerimize çıktılar. Bizler Rumlarla uğraşırken adamı unuttuk. Bizler de o yerden uzaklaştık. Bir sene sonra tekrar gaza için çıktık. Bu vadiye geldiğimizde adamın sağ olduğunu gördük. Ona: "(Kimsin? Necisin?) ne yapıyorsun?" dedik. Adam: "Susadığımda balı içerim acıktığımda da bal yerim" dedi. Onu billur gibi gördük. Bir şey yediğinde cildinin şeffaflığından onu karnından görürdük.

Cihad Ve Mücahidlerin Fazileti:

165- Fudale b. Ubeyd'den rivayet edilmiş. Rasulullah'm şöyle buyurduğunu işittiğini söyler"İman eden, teslimiyet gösteren ve hicret eden (ler için) cennetin etrafında ve cennetin ortasında bir ev (köşk) (hususunda) kefilim. Yine bana iman eden teslimiyet gösteren ve Allah yolunda cihad eden için cennetin etrafında bir, ortasında bir ve cennetin odalarınn üstünde bir ev (olduğu) hususunda kefilim. Kim bunu yaparsa hayır için bir taleb, serden de bir kaçış (a yer bırakmaz), Nerede ölürse ölsün (Farketmez).[160]Hadisi Nesai İbni Hibban ve Hakim rivayet etmiş. Hakim "Hadis Müslim'in şartlarına göre sahihtir" der.

166- Enes b. Malik'ten Rasulullah'm şöyle buyurduğunu rivayet eder:Kim Allah yolunda bir gaza ederse Allah azze ve cel-le'nin tüm taatını eda etmiştir. "Dileyen iman eder ve dileyen küfreder." (Kehf: 18/29)Hadisi İbni Asakir tahriç etmiş ve "hasan bir hadistir" demiş.

167- Ebubekir b. Ebi Musa[161] ben babamı düşman karşısında iken şunu söylerken dinledim. Rasulullah:

Muhakkak cennet kapıları kılıçların gölgesi altında*dır"buyurdu. Bunun üzerine pejmürde kılıklı bir adam aya*ğa kalkarak:Ya Eba Musa! Bunu

Rasulullah söylerken sen mi işit*tin?" dedi. Ebu Musa:Evet" cevabını verdi. Derken adam da arkadaşlarına dönerek;Size selam ederim" dedi. Sonra kılıcının kınını kırarak attı. Sonra kılıcıyla düşmana yürüyerek öldürünceye kadar onunla vurdu"[162] Müslim ve başkaları rivayet etmiş.

168- İbnu'l-Mübarek, Ebu amran el-Cuni'den rivayet etmiş. Ebu Musa el-Aşari Isbahan'da düşmanın safları ara*sında olduğu bir sırada şöyle dedi:Ben Rasulullah'm (s.a.v.) şöyle buyurduğunu işittim: "Cennet kapıları kılıçların gölgesi altındadır." Bir genç kaftanıyla gizlenerek ve damlan yararak yakla*şıp şöyle dedi:Ey Ebu Musa sen ne dedin?" Hadisi ona tekrarladı. Genç arkadaşlarına dönüp selam verdi ve onun gölgesine gir*di.[163]Kılıçların gölgesi altındadır" sözüne gelince, bu hu*susta İbnu Dakik el-îydi Umde şerhinde şöyle der:Bu belaya ve mecaz-i hasan babındandır. (Mudafın hazfiyle mecazu't-Teşbih babından da olabilir.) Bir şeyin gölgesi ona tabi olduğuna ve hiçbir surette ondan ayrılma*yacağına göre cennetin sevabı ve onu ngerçekleşmesi de ci*hada tabi kılınmış gölgenin lazim olduğu gibi kılıç ta lazım*dır.[164]Cümlenin anlamı bana göre -Allah en iyi bilendir- eliy*le kılıcı Allah yolunda kaldıran veya Allah yolunda kendi*sine kılıç kaldırılan; hangi halde olursa olsun kılıç onu gölgelendirir. Bununla sanki cennetin kapılarına ulaşmak üzeredir. Az kala şehid olup onu hemen cennete koyar. Ya*hut gecikir ve yatağında ölür ve onu bilahere cennete koyar. Çünkü şu bir hakikat ki, Allah yolunda savaşana cennet vacip olur. Sanki bundan dolayı cennet gerçekte de kılıçla*rın gölgesi altındadır. Bunun benzeri O'nun Bedir'deki sö*züdür: "Eni yer ve gökler kadar olan cennete yürüyü*nüz..," Bir de şu hadis gibi:

169- Adamın biri cihad için izin İstemeye geldiğinde Rasulullah ona:Baban var mı?"diye sorunca Adam:[165]Evet" demiş. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v.) ona:

170- Ve şu hadis gibi:

"Cennet kılıçların gölgesi altındadır.[166]

171- Ve şu hadis gibi:Cennet anaların ayakları altındadır.[167]

172- Abdullah b. Amr'dan rivayet edilmiştir. Rasulullah bana:Ümmetimden cennete girecek ilk zümreyi biliyor musun?" dedi. Ben:Allah ve Rasulu daha iyi bilir" dedim. Bunun üzerine:Muhacirler kıyamet günü cennetin kapılarına gelir*ler. Kapıların açılmasını isterler. Bekçiler: Yoksa hesap gördünüz mü? derler. Onlar: Neyle hesap görürüz" der*ler. Kılıçlarımız Allah yolunda omuzlarımızdaydı" der*ler." Rasulullah şöyle buyurdu:Bunun üzerine kapılar onlara açılır, insanlar oraya girmeden kırk yıl önce onlar orada kalırlar (eğlenir*ler.)[168]Hadisi Ahmed, Taberani, Ebu Avene ve Hakim rivayet etmiş. Hakim ikisinin şartlarına göre sahihtir der.

173- Yine ondan rivayet edilmiş. Rasulullah'ın şöyle dediğini işittim:Cennete girecek üç gruptan ilki (başka bir rivayette, cennete girecek grubun ilki) muhacirlerin fukarasıdır ki onlarla kötülüklerden sakınılır. Emrolunduklan zaman işitirler ve itaat ederler. Onlardan birisinin ihtiyacı pa*dişaha düşerse ve o bunu gidermezse ölünceye kadar göğsünde kalır. Allah Teala kıyamet günü cenneti çağı*rır. O da süsüyle gelir. Bunun üzerine: "Yolumda savaşan, yolumda eziyet gören ve yolumda cihad eden kulla*rım nerede? Cennete giriniz" Hesapsız ve azapsız olarak cennete girerler. Melekler gelerek şöyle derler: "Rabbi-*miz seni sabah akşam teşbih eder ve takdis ederiz. Bun*lar kim kibize üstün kıldın?" Şöyle der: "Onlar yolum*da savaşan, yolumda eza gören kimselerdir." Bunun üzerine melekler her kapıdan onlara girip "sabrettiğiniz için size selam olsun. (Dünya) Yurdun (un) sonu ne güzel." derler.[169]Hadisi Ahmed, Bezzar (sahih bir isnad ile) İbni Hibban ve Hakim (isnadı sahih demiş) rivayet etmiş.

174- Hasan'dan Rasulullah'ın (s.a.v.) şöyle dediği riva*yet edilmiş:Allah'ın cihad hususunda devenin sağılması kadar izin verdiği kulunu, ateşten azad etmeden evine dönde-rilmeden istihya eder." Bunu

Şifa'us-Sudur'da zikretmiş.

175- Yine orada Ata el-Horasani'den Rasulullah'ın (s.a.v.) şöyle buyurduğunu zikreder:AİIah yolunda cihad eden, geride bıraktığı mümin kafir, büyük-küçük,erkek ve dişi sayısı kadar dağ, dağ (kadar) ecir verilir."

176- Yine orada Katade'den Rasulullah'ın (s.a.v.) şöy*le buyurduğu zikredilir:Allah'ın cihad için izin verdiğihiçbir kul yoktur ki, kıyamette (azık olarak) biriktirdiği doksandokuz rah*met (kapısını) açmasın."

177- İbn'ul-Mübarek Makhul'dan Rasulullah'ın (s.a.v.) şöyle buyurduğunu tahric etmiş:Allah'ın sizi bağışlayıp cenete koymasını istemez misiniz?" "Elbette" dediler. O zaman savaşınız.[170]

178- Mekhul'dan Rasulullah'ın (s.a.v.) şöyle buyurdu*ğunu rivayet eder:Savaşınız sıhhat bulursunuz"[171]

Bu hadis mürseldir.

179- Ubade b. Samit'ten Rasulullah'ın şöyle dediği riva*yet edilmiş:Allah yolunda cihad ediniz. Çünkü Allah yolunda ci*had cennetin kapılarından bir kapıdıı. Allah bununla gam ve kederden kurtarır.[172]Abdurrezzak Musannef inde Ahmed iyi bir isnad ile Ta-berani ve Hakim rivayet etmiş Hakim "isnadı sahihtir" de*miş.

180- İbni Asakir de tahric etmiş, ancak o şöyle demiş: Ra-sulullah şöyle buyurdu:Allah yolunda yakın ve uzak ile, seferde ve hazarda cihad ediniz. Şu bir gerçek ki cihad cennet kapılarından bir kapıdır sahibini gam ve kederden kurtarır."

181- Taberani Ebu Umame hadisinden Rasulullah'ın şöyle buyurduğunu rivayet eder:Allah yolunda cihad ediniz. Çünkü o cennetin kapı*larından bir kapıdır. Allah onunla gam ve kederi gide*rir.[173]

182- İbni Asakir kendi isnadiyla Ebu Hureyre'den o da Rasulullah'dan (s.a.v.) şöyle işittiğni rivayet eder:Sizi cennete sokacak şeyi haber vereyim mi?" Onlar: "Evet" dediler. Rasulullah:Kılıçla vurmak, misafiri yedirmek, namaz vakitleri*ne dikkat etmek (önem vermek), soğuk bir gecede abdest (tam, güzel) almak ve isteyerek fakirleri yedirmektir." bu*yurdu.

183- Enes b. Malik'ten Rasurullah'ın şöyle buyurduğu*nu rivayet eder:Müslüman kişinin iki şeyi vardır ki her biri dünya ve içindekilerinden daha hayırlıdır. Tevbe ve Allah yo*lunda cihadtir."

184- Rasulullah şöyle buyurmuştur:Allah meleklere karşı beş şeyle övünür. Mücahit, fakirler, Allah için tevazu gösteren gençler, fakirler, çok verip minnet etmeyen zengin ve yalnız kaldığında Al*lah korkusundan ağlayan kişi.

185- Rasulullah şöyle buyurmuştur:Allah yolunda bir gaza, İslam haccindan sonra bin hacdan daha faziletlidir.İbni Asakir Cafer b. Harun el-Vasiti tarikiyle, Seman b. Mehdi'den[174] Enes'ten rivayet etmiş ve "Hadisler gariptir" demiş.

186- Rasulullah'm (s.a.v.") bazı sahabesinden O'nun şöy*le buyurduğu rivayet edilmiş:Bu ümetten bazı insanlar Rasulullah'm (s.a.v.) asha*bının ücreti gibi yani bir ücret ve rızik için değil (sade*ce) gönüllü olarak cihad ederler."

Hadis Şifa'us-Sudur'da zikredilmiş o da mevkuftur.

187- Yine onda İbni Ömer'den rivayet edilmiş: "Şüphesiz ki Allah yolunda cihad eden mücahitler, Al*lahyeryüzündeki velileri ve yardımcılarıdır. Haberi*niz olsun! Allah tüm yaratıklarından ve Arş'ı taşıyan me*leklerden mücahitleri O'nu görünceye kadar gizler."
188- Avfi der ki: Mecliste Said b. Müseyyeb, Urve b. Zübeyr ve Meymun

b. Yesar vardı. Adamm biri kalkıp Enes b. Malik'e:Ya Eba Hamza bugün bu sözden daha garip ve daha fa*ziletli bir söz işitmedik" dedi. Enes b. Malik:Nefsim elinde olana yemin ederim ki hiçbir rasul ve ne*bi kendisine izin verilmeden Allah'ın yüzüne bakmaya rağ*bet etmez. Allah yolunda cihad eden mücahid ise dilediği za*man Rabbinin yanma gider (girer). Şefaat edeceği hiçbir hu*sus (şey) yoktur ki, onun şefaati kabul olunur. Hatta onlar*dan biri hergün milyon kere yanma girip milyon ihtiyacı di*lerse, bunun yapılması (yerine getirilmesi) Allah katında bir sivrisineğin makamından daha kolaydır." Enes devamla: "Kabe'nin Rabbine yemin olsun ki size daha fazlasını da söy*leyeceğim. Onlardan öyleleri de vardır ki, Allah'a yakınlık*larından dolayı Allah onlara cenneti tüm içindekileriyle onlara tahsis eder. Size fazlasını söyleyeyim: Onlardan ba*zıları için sevabı kendi eliyle -ki onlara ancak bu şekilde ra*zı olur- yazar. İçlerinde faziletli ve ondan da daha faziletli kişiler vardır. Onların ilki Muhammed (s.a.v.) ardından Rabbinin dilediği (ve) derecelerine göre mücahidler gelir. Heyhat!, heyhat! Allah'ın tüm yaratıklarından onların dere*celeri ve Allah'a yakınlıkları ile ilgili ilimleri munkatidir."Avfi der ki: Allah'a yemin olsun ki bizler Enes'in yanın*dan çıktıktan sonra, bizlerden herbiri bu hadisten sonra ai*lesinin ve çocuklarının yanma gitmeyi (hiç) içinden geçir*medi. O yılda Medine'den üçyüz adam murabıt olarak Şam ve etrafına çıktılar. Allah'a varıncaya kadar bunu yaptılar.Bu hadis te mevkuftur. Ayrıca onda nekaret var. Yine de en iyi bilen Allah'tır.

189- İbni Ebi'd-Dünya Teheccud kitabında kendi isna-diyla Ali'den Rasulullah'ın (s.a.v.) şöyle dediğini işittiği tahric etmiş:Şüphesiz cennette öyle bir ağaç var ki, üstünden konak yerleri altından da, altın atlar çıkarlar. Bunlar eyerlenmiş ve gemlenmiş (hazır durumda bulunuyor) ler. Bunlar inci ve yakuttandır. Terslemez ve işemez. Onla*rın öyle kanatları var ki mesafeleri gözün görüş mesafe*si kadardır. Cennet ehli biner buna diledikleri yere on*ları götürür. Derece bakımından oların altında olanlar şöyle derler: "Ey Rabbimiz! Kulların bu derece ve ikra*ma ne ile ulaştılar?" O şöyle buyurur:Sizler uyurken onlar geceleri namaz kılardı. Sizler yiyip içerken onlar oruç tutardı. Sizler cimrilik ederken

onlar infak ediyordu. Sizler korkuya kapılırken onlar sa*vaşırdı."

190- Süleyman b. Eban'dan rivayet edilmiş. Rasululah (s.a.v.) Bedir'"e çıktığında Sad b. Heyseme[175] ve babası[176]beraber çıkmak istediler. Bunu Rasuhılah'a söylediler. İki*sinden birinin çıkmasını emretti. Bunun üzerine kura çek*tiler. Kura Sad'a çıktı.-Babası:Oğulcuğum bu hususta beni tecih et" deyince Oğlu:

"Babacığım o cennettir, eğer başka bir şey olsaydı (mut*laka) seni tercih ederdim." Sad Rasulullah (s.a.v.) ile çıktı ve Bedir'de şehit düştü. Bir sonraki yılda da Uhud'da Hay-seme şehit oldu.[177]adisi İbn'u-1 Mübarek bir adamdan o da Amr b. Ha-ris'ten o da Said b. Ebi Hilali'den rivayet etmiş.Yine onu Said b. Mansur Sunen'inde Abdullah b. Vehb-ten o da Âmr b. el-Haris'ten rivayet etmiş.

191- Yine İbni Mübarek İbni Abbas'in mevlası İkri-me'den tahric etmiş: Amr b. Cumuh -ki ensar'm yaşlısıydi (efendisiydi) topaldı. Rasulullah (s.a.v.) Bedir'e çıkınca çocuklarına "Benide çıkarın" dedi. Onlar da Rasulullah'a to*pal oluşunu söyleyince Rasulullah kalması için ona izin verdi. Uhud günü gelip insanlar bunun için çıkınca yine çocuklarına Beni çıkarınız" dedi. Çocukları:Muhakkak ki Rasulullah (s.a.v.) sana ruhsat ve (geride kalmak için izin verdi" dediler. Babaları: .Heyhat! Bedir'de beni cennetten menettiniz, şimdi de Uhud ile mi?" dedi ve çıktı. Uhud'da insanlarla karışlaşın-Ey Allah'ın Rasulu! Öldürülürsem şu topal halimle ce-nete (ayak) basacak mıyım?"Evet" deyince;Seni hak ile gönderene yemin ederim ki ben bu gün in-şaallah- cennete ayak basacağım" dedi. Yanındaki Selim adındaki kölesine:Ehline dön" dedi. Selim:Seninle hayra ulaşmam (bana da hayrın ulaşmasın) dan sana ne" deyinceO zaman ilerle" dedi. Köle ilerleyip öldürülünceye ka*dar savaştı. Sonra kendisi ilerledi ve öldürülünceye kadar sa*vaştı" Bu mürseldir. Kıssa meşhur olup, siyer sahipleri ve başkaları da rivayet etmiş.Ebu Amr b. Abdilber bu haberde ayrıca şunu der: Sila*hını alıp döndü. Arkasını dönünce kıbleye dönüp şöyle de*di:Allah'ım bana şehadeti nasip et. Beni (şehadetten) na*sipsiz olarak aileme döndürme"

(Yine bu haberde) Sonra Ra*sulullah (s.a.v.) şöyle dedi:Nefsim elinde olan Allah'a yemin olsun ki, sizden öyle insanlar var ki Allah'a yemin etseler Allah yeminleri*ni yerine getirir. Amr b. el-Cumuh onlardandı. Allah'a yemin olsun ki cennete topal haliyle ayak bastığını (do*laştığını) görüyorum."O ve oğlu Hallad müslümanların açıldıkları zaman öldü*rüldüler.[178]

192- Muaz b. Cebel'den Rasulullah'dan (s.a.v.) şöyle buyurduğunu işittiği rivayet edilmiş:Kim Allah yolunda devenin iki defa sağılma (suresi) kadar savaşırsa ona cennet vacip olur.[179]

Hadisi Ebu Davud, Tirmizi (onu sahih görmüş) Nesai, İb-ni Mace ve İbni Hibban Sahih'inde rivayet etmiş.

193- Ahmed bunu Amr b. Abese hadisinden rivayet et*miş. Ancak onda:Kim ki Allah yolunda (dişi) devenin iki sağılma sure*si kadar savaşırsa, Allah onun yüzüne ateşi haram kılar.[180] vardır.Hadiste geçen "Fevak'un-Nakefi" ve devenin iki sağıl*ma suresi diye terceme ettiğimiz cümle; sağılma esnasında elin inip çıkması kadar ki süre, sağıldığı zaman/sure ve da*ha başka manalar verilmiştir. Daha önce de bunun izahı tefsilatıyla yapıldı.

194- Taberani Ebu Munzir den[181] tahric etmiş. Bir adam Rasulullah'a (s.a.v.) gelerek şöyle dedi:Ey Allah'ınRasulu! Filan adam öldü (gel) onun üzerinde namaz kıl!" Ömer;O bir facirdi. Dolayısıyla onun üzerinde namaz kıl*ma." Adam:Ey Allah'ın Rasulu! Muhafız olarak sabahladığımız geceyi hatırladın mı? İşte onlar arasında o da vardı."Bunun üzerinde Rasulullah (s.a.v.) kalktı; onun üzerinde namaz kıldı. Sonra cenaze törenini yaptı. Sonra kabrine varıp oturdu. Onun defin işi bitince üç defa avucuyla su döküp şöyle buyurdu: İnsanlar seni şer iîe anıyor, ben ise hayırla anıyorum. Ömer:Bu ne ya Rasulalîah!" Rasulullah (s.a.v.):Yeter ya İbn el-Hattab! "Kim Allah yolunda cihad ederse ona cennet vacip olur.[182]

195- Enes'den rivayet edilmiştir. Rasulullah'la (s.a.v.) ashabı yola koyuldular. Ve müşriklerden önce Bedir'e vardılar. Müşrikler de geldi. Rasulullah (s.a.v.):Ben başında olmadıkça sakın sizden hiç bir kimse bir şeye ilerlemesin!" Buyurdu. Derken müşrikler de yaklaştı. Rasulullah (s.a.v.):Kalkın! Genişliği göklerle yer kadar olan cennete!" Buyurdu. Umeyr b. Humam el-Ensari:Ya Rasulalîah! Genişliği göklerle yer kadar olan cennet ha?" dedi.Evet" buyurdu. Umeyr:Hele, hele!.," dedi. Rasulullah (s.a.v.):Seni hele hele demeye sevkeden nedir?" Dedi. Umeyr:Hayır vallahi ya Rasulalîah! Cennet ehlinden olmamı ümid etmekten başka bir şey yok!" dedi. Rasulullah:Öyleyse sen onun ehlindensin" Buyurdu. Bunun üze*rine Umeyr torbasından bir kaç hurma çıkararak onlardan yemeye başladı. Sora şunları söyledi:Eğer ben bu hurmalarımı yiyinceye kadar yaşarsam bu gerçekten uzun bir hayattır.![183]Hemen elindeki hurmaları attı. Sonra öldürülünceye kadar müşriklerle sevaştı.

196- Muaz b. Cebel den rivayet edilmiştir: "Kıyamet günü birisi şöyle seslenir; "Allah yolunda musibete uğrayan*lar haydi ayağa kalksın." Bunun üzerine Allah yolunda ci-had edenler ayağa kalkar, onlarla beraber başka hiç bir kimse de yoktur.[184]İbni Mübarek rivayet etmiş.İbni Asakir isnadıyla Yusuf b. Said'ten o da Ali b. Bekar'dan şöyle işittiğini tahric etmiş: Kıyamet günü in*sanlar hesap görürken mücahidler halka halka (şeklinde oturmuş) konuşuyorlar."

197- Nafi b. Sersec'ten o da Ebu Hureyre den o da Ra-sulullah dan (s.a.v.) şöyle dediğini işittiğini rivayet eder:

"Karanlık gece(Ier) gibi fitneler sizi kapacaktır. On*dan, dağlarda tenha yerlerde koyunlarının sütünden yiyen ile atının gemini alıp koyların ötesine gidip kılıcın*dan (kılıcıyla) yiyen kurtulmuştur.[185]

198- Mechul'dan Rasulullah'ın (s.a.v.) şöyle buyur*duğunu rivayet edilmiş:Şüphesiz Allah, bu ümmetin rızkını -ekin ekmedikçe- at*ların tırnaklarında ve mızrakların ucunda kılmıştır. Ekin ektiklerinde insanlar

gibi olurlar.[186]İbn Ebi Şeybe de bu sekide iyi bir isnadı ile mürsel olarak rivayet etmiş.

199- Yine İbni Ebi Şeybe... Zeyd b. Eslem'den, o da Rasulullah'ın (s.a.v.) şöyle buyurduğunu rivayet eder:

"Gaza ediniz ki sıhhat bulaşınız ve ganimet elde edesiniz.[187]Bu murseldir. Sened zincirindeki İsmail de zayıftır.Halid b. Dureyk'ten rivayet edilmiştir: "Ata b. Yezid'in yanında imtihan zikredildiğinde şöyle dedi:Sizler Allah'ın savaşmanızı emrettiği düşmanlarınızda savaştıkça, hadları kendi emirlerinize verip onlar onda Al*lah'ın kitabı ile hükmettikçe ve Rabbinizin evini korudukça imtihandan korkmayımz."Hafız Ebu'l-Hasan el-Muradi cihadın fazileti ile igli "Erbain"inde tahric etmiş.

200- İbni Adiy ve onun tarikiyle İbni Asakir İbni Ömer'den tahric etmiş: Bir ihtiyar bastonuna dayandığı halde Rasulullah'a (s.a.v.) gelerek:Ey Allah'ın Rasulu! yaşım ilerledi, kemiklerim inceldİ ve gücüm de zayıfladı. Bana öyle bir amel söyle ki onunla Rabbine yak(ın)laşayım" dedi. Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v.):

"Allah yolunda cihad et." buyurdu.

201- İbni Asakir Ebu Hureyre'den o da Rasullulah'ın (s.a.v.) şöyle dediğini tahric etmiş:Halikına nefsini adamak üzere bir defa ayakta du*rursa; ondan günahları, ağacın yaprakları döküldükleri gibi düşerler."

202- Sebre b. Fakıh'dan Rasulullah (s.a.v.) şöyle bu*yurduğunu işittim:Şeytan beni Adem'in İslam yolunda oturup ona: "Sen müslüman olup dinini ve atalarının dinini mi bıra*kıyorsun? der. O müslüman olur ve günahları bağışla*nır. (Şeytan) Hicret yolunda durur ve "Sen hicret edip,evini, yerini ve göğünü mü terkediyorsun?" der. (Adam) ona isyan eder ve hicret eder. (Bundan sonra) cihad yolun*da durur ve "Cihad mı

ediyorsun. O mal ve can cihadı*dır. Bunun üzerine savaşır ve öldürülürsün. Kadının evlenir ve mal da taksim edilir?" (Adam) buna da isyan eder ve cihad eden"Bundan sonra Rasulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "Kim bunu yapar ve ölürse Allah'ın onu cennete sok*ması O'nun üzerinde bir haktır. Boğulsa (yine) Allah'ın onu cennete sokması O'nun üzerinde haktır. Yahut bir hayvan onu öldürürse Allah'ın onu cennete sokması O'nun üzerinde bir haktır.[188]Hadisi Ahmed, Nesai, İbni Hibban, Beyhaki ve başkala*rı rivayet etmiş.

203- Cabir'in hadisinden de benzeri rivayet edilmiş ve onu İbni Asakir tahric etmiştir.

204- îbni Asakir kendi isnadiyla Ebu Hureyre'den Rasu-lullah'ın (s.a.v.) şöyle buyurduğunu tahric etmiş:Kim İslam'a davet edilir ve icabadet edere, kim ki imana devet edilir ve icabed ederse, kim ki hicrete davet edilir ve icabet ederse ve kim ki cihada davet edilir ve bu*na icabet ederse; hayır için bir taleb, şer için de kaçış bı*rakmamış."

205- Yine kendi isnadıyla Ebu Ubeyd'ten tahric etmiş: Der ki Rasulullah'dan (s.a.v.) şöyle buyurduğu rivayet edil*miş:Kafirlerle savaşıldıkça hicret kesilmez.[189] Benim açımdan bunun izahı şudur: İman edip cihad eden her kimse, her ne kadar kendi ülkesinde (beldesinde) de olsa, o faziletle muhacirlere dahildir. Hicretin "muhacirle*rin diyarına hicret etmek" gibi bir vucubiyeti yoktur.

206- İbni Ebi Şeybe Ömer'den şöyle dediğini tahric eder: "Ben Allah yolunda yürümeseydim veya alnımı Allah için toprağa koymasaydım, yahut iyi hurmanın devşirilidiği gi*bi ben de güzel sözleri devşiren insanlarla oturmasaydım, bu durumda Allah'a kavuşmak isterdim[190]

207- Halid b. Velid den şöyle dediği rivayet edilir: "Be*nim sevdiğim bir gelinin bana hediye edileceği ve onda bir oğlan ile müjdeleneceğim bir gece yok ki, ondan soğuğu şid*detli bir dondurucu, sabahında düşmana saldıracağım bir se-riyyenin gecesi daha sevimli olmasın. Öyleyse cihad

edin. (size cihadı tavsiye ediyorum).[191]

208- Yine İbni Asakir Halid'ten tahric etmiştir: Yemin olsun ki Allah azze ve celle yolunda cihad, beni Kur'an'dan çokça (oldukça) engelledi.[192]

Dipnot:
----

[1] Buhari MevakituVSalat: 5, Cihadrl, Edebilv | Müslim İman: 36, Tirmizi Salat: 127, Birr ve Sıla: 2J Ahmed: 1/409-410-421-439-444-448-451.

[2] Siinenu '1-Kübra: 9/48

[3] Buhari İman: 17, Hac: 4, Müslim İman: 36.

[4] Maiz hakkında Hafız Abdulber şöyle der: Onun nesebiyle ilgi*li bir şey bulamadım." İsabe: 3/438.

[5] El-İsabe: 3/337.

[6] Buhari Itk: 2, Müslim İman: 36.

[7] Müslim İmaret: 32. Hadîsin tamamı ise şöyledir:Eğer sabreder, mükafatını Allah'tan bekler, ilerler ve arkanı dönmeden Allah yolunda öldürülürsen hataların affedilir." Sonra Ra*sulullah adama: Sen ne dedin?" dedi. Adam:Allah yolunda öldürülürsem tüm hatalarım affedilir mi?" Bunun üze*rine Rasulullah (s.a.v) şöyle dedi:Evet, eğer sabreder mükafaatmı Allah'tan bekler, ilerler ve arkanı dönmezsen, ancak borç hariç. Çünkü bunu bana Cibril söy*ledi."

[8] Mevaridu'z-ZamanCihad s.383. İbn Hıbban'ın şeyhi Hasan b. Süfyan hariç hadisin ricali Şeyheynin ravileridir. Bu da Mizan'da be*lirtildiği gibi sıkadır.

[9] Abdullah b. Habeşi, Ebu Kıteyle diye künyesi olan bir sahabi-dir. Mekke'ye sonradan gelip yerleşmiştir. Et-Takrib s. 107.

[10] El-Mücteba, Kitabuz Zekati, Cehdu'l-Mukilli: 5/85. Senedi de sahihtir. Derim ki: Ahmed de ricali sahihin ricali olan bir senetle ri*vayet etmiş. El-Müsned: 3/411-412.

[11] Ahmed: 5/318. Taberani Mecmau'z-Zevajd 5/178.

[12] Hüseyin b. Ali b. Velid el-Ca'fi el-Kufi el-Makri, 9. asırdan olup abid ve sikadır. 203-204 yılında 84 veya 85 yaşındayken vefat etti. Tak-ribu't-Tehzib s: 74.

[13] Bu Hafs b. Ömer b. Sad el-Müezzin, Ammar'ın kardeşidir. Üçüncü nesilden olup makbul bir kişidir. Takribu't-Tehzib s.253.

[14] Sa'd b. Aiz veya İbn Abdirrahman, bir, ensarm mevlasıydı. Küba müezzini Sad'ul Karz ile de

meşhurdur. Meşhur bir sahabidir. Haccac'ın Hicaz'a atanmasına kadar yaşadı. O da 74 yıllarıydı. Takribut Tehzibs.118.

[15] Hafız İbn Abdil Ber İbn Ebi Şeybe'den nakletmiş. El-îstiab Ha-mişil İsabe: 1/143. İbn Asakir Dimeşk şehrinin tarihinde Ebu Yala tari*kiyle tahriç etmiş. 10/335.

[16] Ebu Nuaym Said b. Müseyyeb'den şöyle dediğini rivayet etmiş: "Ebubekr hilafetine gelindiğinde Şam'a çıkmak için Bilal hazırlığı*nı yapmaya başladı. Bunun üzerine Ebubekif ona:Ey Bilal bizi bu halde bırakacağını sanmazdım. Şayet bizimle kalır*san bize yardım ederdin." Bilal dedi ki:Eğer beni sadece Allah için azat etmişsen bırak O'na gideyim. Yok eğer beni kendi nefsin İçin azad etmişsen, o zaman beni yanında alıkoy." Bunun üzerine Ebubekir ona izin verdi. O da Şam'a gitti ve orada vefat etti.

Hılyetul Evliya: 1/150-151, İbn Abdulber İstiab: 1/144, İbn AsakirTa-rihul Medineti Dımeşk. 10/337.

[17] Muhammed b. Ömer b. Vakıd el-Eslemi el-Vakidi el-Medeni el-Kadi'dir. İlimdeki derinliğine rağmen metruktür. 9. nesildendir. 87 se*nesinde vefat etmiş. Takribut Tehzib s. 312-313.

[18] Müslim İmaret: 29.

[19] Hanzala b. er-Rabi b. Seyfi et-Temimi, Hanzala el-Katip diye şöhret bulmuş. Çünkü Nebi'ye (s.a.v) vahyi yazardı. Sahabidir. Kufe'ye gitti. Ali'den sonra vefat etti. Et-Takrib s.86.

[20] Abdullah b. Muhammed b. Ammar b. Sad el Karz'dır. Yahya b. Muin: O bir şey değildir der. Bakınız: Tarihu Osman b. Saîd ed Dari-mis. 169.

[21] Ömer b. Hafz b. Ömer b.Sad el-Karz ve Müezzin olandır. Ye*dinci nesilden olup onda hadis hususunda yumuşaklık var. Et-Takrib s. 252.

[22] Ammar b. Hafs b. Ömer b. Sad el-Karz el-Müezzin'dir. Onun hakkında İbn Muin 'o bir şey değildir' der. Bakınız: Tarihu Osman b. Sa-ids.169.

[23] EI-Mucemul Kebir: 1/320-338, hadis no:1013-lO76.

[24] Amr b. Abese, îbni Amir b. Halid es-Silmi Ebu Nuceyh'tir. Meş*hur bir sahabi olup, ilk yıllarda müsliiman olmuş, Uhud'dan sonra hicret etmiş, daha sonra da Şam'a gitmiştir. et-Takrib s; 261.

[25] Ahmed: 4/114.Hadisin tamamı şöyledir: Rasulullah buyurdu ki: "Sonra iki amel var ki ,o ikisi amellerin en hayirhsidır. Ancak ay*nılarını yapanlar müstesna. Makbul hac ve umredir."Beyhaki Şiab'ta rivayet etmiş. 1/9. Heysemi onu Ahmed rivayet et*miş. Taberani de aynısını El-Kebir'de rivayet etmiş. Adamları sıkadır. Mecmau'z-Zevaid. 1/59.Derim ki: Ahmer Amr b. Abdullah hadisinden hatın sayılır bir senet*le ayrıca rivayet etmiş. El-Müsned: 2/191.

[26] Hafız bunu Müseddid'de dayandırmış. El-Matalibul Aliye: 3/53-54, Şuabul îman 1/9.

[27] Buhari Hac: 4, Cihad: 1, Cezais Sayd: 26.

[28] Buhari Cihad: 1.

[29] Sahihi ibn Huzeyme: 3074, ibn Mace Menasik: 8.

[30] El-Mücteba Kitabu Menasıkil Hac fadlul haccı 5/113-114.

Said b. Hilal hariç tüm ricali sikadır. Hafız Takrib'de 'o doğru söz*lüdür' der. Ahmed'den 'o karıştırırdı' sözü rivayet edilir. Süneniil Küb-ra9/23.

[31] İbn Mace Menasik: 8.

[32] İbn Esir el-Kamil: 4/520.

[33] Tarihul Bağdat: 1/168.

[34] Fadl b. Ziyad Ebu Abbas el-Kattan el-Bağdadi'dir. Ebu Abdil*lah -Ahmed b. HanbeC-in yanında önde olan kişilerdendi. Ebu Abdillah onun değerini bilir ve ona ikramda bulunurdu. Ebul Yala Tabakatu'1-Ha-1 nabile 1/251.

[35] El-Muğni: 8/348-349.

[36] Abdullah b.Salem el-İsraili Ebu Yusuf'tur. Hazreçlilerİn müt*tefiki idi. Meşhurdur. Ona ait hadisler de vardır. 43 senesinde Medine'de vefat etti. Takribu't-Tehzib s. 176.

[37] Tirmizi Ebvabu't-Tefsir Tefsiru Sureti's-Saffi 5/85 senedi ha-sendir. Beyhaki Sünenül Kübra, Kitabu's Siyer 9/î 59-160. Hakim bîr kez Tirmizi'nin tarikiyle bir kez de başka bir tarikle rivayet etmiş. Hadisin sıhhati noktasında Zehebi'de Hakim'e muvafakat etmiştir. 2/69. İbnul Mü*barek de el Cihad'da rivayet etmiştir. 1/59-60.

[38] Sünenül Kübra Kitabu's-Siyer 9/159.

[39] Bu Süfyan'm ismi bana kapalı kaldı. Acaba Süfyan'ı Sevri mi*dir, yoksa Safyan b. Uyeyne midir? Muhammed b. Cuhade'den ikisi ri*vayet ettiği gibi. İkisinden de İbn Mübarek rivayel etmiş. Her ne kadar ben Süfyan'm Sevri olduğuna meylediyorsam da. Çünkü sadece Süfyan zikredildiğinde Süfyan-ı Sevri anlaşılıyor.

[40] Muhammed b. Cuhade beşinci nesilden 31 yılında vefat etmiş. Tekribut Tehzib s. 292.

[41] Ebu Salih Bazam'dır. Ümmü Hani'nin mevlası, zayıf ve müdel-lestir. Üçüncü nesildendir. Takribut Tehzib s.42.

[42] Kitabul Cihad: 1/60-61.

[43] Buhari Cihad: 2, Rikak: 34, Müslim îmarci. 34.

[44] Şerhu Nevevi ala Müslim 13/34.

[45] Ali b. Yezîd b. Ebi Ziyad el-Hani Ebul Malik ed-Dimeşki'dir Kasım b. Abdurrahman'a arkadaşlık etmiş. Altıncı nesildendir \ c ıay ti-ür. 110 küsur senesinde vefat etmiş. Takribu't Tehzib s. 249,

[46] El-Mücemül Kebir Hadis no: 7885 8/266. Heysemı Sened'dc Ali b. Yezid var. O zayıftır der. Mücmeuz Zevaid 5/274.

[47] Müslim İmare: 29.

[48] Buhari Cihad: 2.

[49] Buhari: Cihad: 1.

[50] Said b. Ebi Hilal el-Leysi Ebu'1-Ala el-Mısri'dir. Aslen Medi-ne'li olduğunu söyleyenler de var. Sadıktır. Ahmet'ten onun karıştırdı*ğına dair bir görüş gelmiştir. Altıncı nesilden olup otuzundan sonra ve*fat etmiş. Takribut Tehzib s. 126.

[51] İshak b. İbrahim en-Nehşili ve Sazan el-Farisi diye meşhur ol*muş kişidir. Farsların kadısı ve saduktur. el-Cerhu ve't-Ta'dil: 2/211.

[52] Said b. Es Salt b. Burd b. Eslem'dir. Cerir b. Abdullah ej-Bec-li'nin mevlasıdır. Yukarıda geçen İshak b

[53] Sevr b. Yezid Ebu Halid el-Humsi'dir. Sıkadır. Ancak kader*cilik anlamışına sahip olduğu tesbit edilmiştir. Yedinci nesildendir. El*li veya elli küsur yılında vefat etmiş. Et Takrib 52.

[54] Ebu Abdullah Halid b. Madan El-Kelai el-Humsi'dir. Sıka ve abiddir. Ancak çok irsal yapar. Üçüncü nesildendir. Yüz üç senesinde ve*fat etmiş. Başka tarihi söyleyenler de var. Takribut Tehzib s.90.

[55] Ebul Gadiye el Müzeni'nin ismi Yesar b. Saba'dir. Başka şey diyen de var. Şam'da iskan edip e!-Vasıt'ta kalmıştır. Nebi'yi (s.a.v) görmüş, Os*man'ın taraftarlanndandı. İbn Yasir'i öldüren işte budur. Onun Cüveni veya Müzeni olduğu hususunda ihtilaf var. Tacilul Menfaa s.334-335.

[56] Hadis sahihtir. Tirmizi Cihad: 17. Beyhaki Siyer: 9/160-161. Yet*miş yıl yerine altmış yıl demiş. Hakim Cihad 2/68.

[57] Hadis sahihtir. İbn Mace Cabir'in (r.a) hadisinden rivayet etmiş. Mesacid vel cemaat: 1.

[58] Ebu Mervan b. Abdulmelik b. Habib es-Sıimi el-Kurtubi el-Bey-ri'dir. İbn Habib edip, sika, hadis, fıkıh ve lügat ve nahivde imamdı. 238 senesinde vefat etmiş. Şeceretün Nuru'z-Zekeriyyeti fi tabakatil Malikiy-yeti 8/74-75.

[59] Kadi Ebul Velid Muhammed b.Ahmed b. Rüşd el-Kurtubi'dir. İbn Rüşd imam muhakkikti. 125 H. senesinde vefat etmiş. Şeceretün nu*ru 'z-Zekiyyeti s.129.

[60] EI-Mukaddimat el-Mumehhidat 1/276.

[61] Asasa b. Selame el-Basri et-Temimi'dir. Ancak hadislerinin mür-sel, kendisinin de Rasulullah'ı görmediğini söylemişlerdir. Onun künye*si Ebu Basra'dır^Hafız der ki: İbn Mendim sahabeden zikredilir, fakat isbat edilmiyor. Onun hadisini Ebu Davud et-TayalisiŞuğbe'den, o da Erzak'tan, o da

Asa-sa'dan, o da Nebi'den (s.a.v)-şöyle rivayet ediyor:Kimi yerlerde bir saatlik sabır, kırk yıllık ibadetten daha efdal*dir

[62] El-Istiabu ala hamişil İsabe 3/181 El İsabe 2/480.

[63] Musul-Şam arasında mamur bir şehirdir. Mücemul Buldan 5/288. Şu anda güneydoğu Anadolu bölgesinde Mardin iline bağlı Suri*ye sınırında bir ilçedir

[64] Tarsus, Antakya Halep arasında bir şehir Mucemul Buldan 4/28.

[65] Zehebi bunu Siyeru Alamun Nubela'da zikretmiş 4/412.

[66] İbn el-Mübarek Kitabul Cihad 2/159 senedi hasendir. TİrmizÎ Ebvabu Fadail Cihad:18. Hadis bu veçhiyle hasen ve garibtir der. Nesai Zekat: 74. Hadisin senedi hasendir. Mevarid'uz Zaman Cihad, Hakim Müstedrek'inde Ebu Hureyre hadisinden rivayet etmiş. Hakim'in riva*yetinde yukarıda geçmeyen "Allah'tan başka ilah olmadığına şahitlik eder" cümlesi de var ve hadis şeyheynİn şartlarına göre sahihtir der. Ze*hebi de ona muvafakat etmiştir. 2/67.

[67] Ata b. Yesar el-Hilali Ebu Muhammed el-Medeni Meymu-ne'nin mevlasıdır. Sika, fadıl, ibadet ve vaaz sahibidir. Üçüncü neslin kü-çüklerindendir. 94'te vefat etti. Et Takrib s.240.

[68] El-Muvatta Kitabul Cihad Babut Tergibi fi'1-Cihadi 2/445.

[69] Hâkim Müstedrek'inde rivayet etmiş. Sanunda şunu da eklemiş: Dedim ki: Onu gerçekten söyledi mi? Onu üç kez söyledi deyince tekbir getirdim ve şükrettim. Ve bu senedi sahih bîr hadistir dedi. Zehebi de ona muvafakat etmiş 2/67.

[70] Ebul Hattab el Mısri üçüncü asırdandır ve meçhuldür. Takribut Tehzib s.404.

[71] El-Mücteba Cihad: 6/11-12. Beyhaki Sünen Siyer: 9/160. Ha*kim Müstedrek, Kitabu'l-Cihadi 'bu hadis sahihtir' demiş. Zehebİ de mu*vafakat etmiş. 2/67-68. Ancak sıhhatin nereden geldiğini bilmiyorum.

[72] İbnül Mübarek El Cihad 2/157.

[73] Abdullah b. Ebi Necih Yesar el-Mekki Ebu Yesar es-Sakafi'dir. Kadercilikle itham edilmiş, bazen tedlis de ediyor. Altıncı nesilden olup, 31 'den sonra vefat etmiş. Takribut Tehzib s. 191.

[74] Ümmü Mübeşşir bintil Berra Ensariyye diye tanınıyordu. Bu sahabe kadınların btiyüklerindendi. Mücahidin ondan bir hadisi var. Sa*nıyorum ki bu hadis de mürseldir. Bunu İbnu Abdul Ber söylemiş. El îs-tiabu alahamişil İsabe 4/494.

[75] Sünen Cihad: 2/3/1126-127.

[76] İbn Ebi Şeybe El Musannaf 5/297.

[77] Safvan b. Selim El Medeni, Abdullah ez-Zuhri'dir. Sıka, müf*tü ve abiddir. Dördüncü asırdandır. 32 senesinde yetmiş iki yaşındayken vefat etti. Takribut Tehzib s. 153.

[78] İbn el-Mübarek el-Cihad 1/95.

[79] İbn Ebi Şeybe El Musannaf 5/297.

[80] Safvan b. Selim El Medeni, Abdullah ez-Zuhri'dir. Sıka, müf*tü ve abiddir. Dördüncü asırdandır. 32 senesinde yetmiş iki yaşındayken vefat etti. Takribut Tehzib s. 153.

[81] El-Cihad 1/65. Nesai de İbni Mübarek'in tarikiyle rivayet etmiş. Cihad: 14.

[82] El-Cihad 1/66, Ebu Nuaym'de İbnül Mübarek'in tarikiyle riva*yet etmiş. El Hılye 8/173.

[83] Mevaridu'z- Zaman Kitabul Cihad Babu fadlil Cihadi s.381.

[84] Ahmed: 4/272, Keşful Estar'm lafzı ise şöyledir:

"Allah yolunda savaşan kişinin misâli, Allah onu evine dönderin*ceye kadar oruçlu ve kıyamla geçiren adam gibidir." Kitabul Cihad Babu Fadilil Cihad 2/256. Heysemi onu Ahmed, Bezzar, Taberani riva*yet etmiş. Ahmed'in rivayetindeki adamlar sahihin adamlarıdır der. El Mecma 5/275.

[85] Muaz b. Enes el-Cuhni el-Ensari'dir. Sahabeden olup Mısır'a yer*leşmiştir. Abdulmelik'in hilafetine kadar kalmıştır. Takribut Tehzib s.340.

[86] Rişdin, İbn Said b. Müflih el-Mehri Ebu'l-Haccac el-Mıs-ri'dir. Zayıf birisidir. İbn Yunus dininde salih biriydi. Ancak salihlerin gafleti on da ulaştı ve hadiste karıştırdı. Yedinci asırdandır. 88 'de 78 ya*şında vefat etti. Takribut Tehzib s. 103.

[87] Bu Müsned'de zikredilmiyor. Ne Rişdin'in hocalarından ne de Zeban'in öğrencilerinden zikrediliyor.

[88] Zeban b. Faid Ebu Cuveyn'dir. Abid ve salih oluşuna rağmen ha*disleri zayıftır. Altıncı asırdandır. Elli beşte vefat etmiş. Takribut Tehzib s. 105.

[89] Sehl b. Muaz b. Enes el-Cuhni'dir. Mısır'a yerleşmiş. Ze-ban'm ondan olan rivayeti hariç onda bir beis yoktur. Dördüncü asırdan*dır. Takribut Tehzib s. 139.

[90] El:Müsned 3/439 hadis zayıftır. 162

[91] Said b. Ebi Eyyub Ebu Yahya b. MİKlas 'tır. Yedinci asırdan sı*kadır. 61 yaşında vefat etmiş. Takribut Tehzib s.120.

[92] Hayr b. Nuaym b. Murre b. Kureyb el-Hadrami el-Mısri'dir. Sadık ve fakihtir. Altıncı asırdandır. 37 yaşında vefat etmiş. Takribut Tehzib s.95.

[93] El-Müstedrek 2/73 Zehebi de onun sahih olduğuna muvafakat et*miş.

[94] Buhari Cihad: 4, Tevhid: 22.

[95] Müslim İmaret: 31.

[96] Cebele b. Atiyye el-Filistini altıncı asırdandır. Takribu't-Teh-zîb s. 54.

[97] Abdullah b. Muhayriz İbn Cenade b. Vehb el-Cumahi'dir. Kendisi yetim ve Mekke'de Ebu Mahzura'nın himayesindeydi. Bilaha*re Beytül Makdİs'e gelip yerleşmiş. Sıka ve abid İdi. Üçüncü asırdandır, 99 senesinde vefat etmiş. Takribut Tehzib s.188.

[98] Musannafu Abdurrezzak Kitabul CİHad Babu Fadlil Cihadi. 5/260.

[99] el-Vazi b. Nafi el-Ukayli el-Cezeri'dir. İbn Muin ve Ahmed gü*venilir değildir derlerken, Buhari hadisleri münkerdir der. Nesai de Met*ruktür der. Mizanul İtidal 4/327.

[100] İbn Hıbban uzunluğu ile rivayet etmiş. Mevarid uz Zaman s. 52-54. Ahmed muhtasar olarak tahriç etmiş. EI-Müsned 5/179. Mevari-du'z- Zaman'da Heysemi isnatla İbrahim b. Hişam b. Yahya el-Gassani var. Ebu Hatem ve başkaları yalancıdır derler der.

[101] İbn Ebi Selim b. Züneym'dir. Babasının ismi Enes'tir. Saduk-tur. Ancak karıştırmış. Hadisini ayıramayınca da terkedilmiş. 6. asırdan*dır. Kırksekiz senesinde vefat etmiş. Takribut Tehzib s. 287.

[102] El-Milcemüs Sağır: 2/66-67. Taberani "Ebu Said'den ancak bu isnad ile rivayet edilir. Yakub el-Kummİ bununla münferid kalmış. Ya-kub el-Kummİ'ye gelince onun hakkında hafız takribte şöyle der: Saduk-tur ve vehmeder, s.386. Hatib Tarihul Bağdat'ta bu isnad ile rivayet et*miş. 7/392-393. Ahmed Haccac b. Mervan el Kilai ve Ukayl b. Müdrik el-Sılmi onlar da Ebu Said el-Hudri'den tarikiyle rivayet etmiş. El-Miis-ned 3/88. Hadis bu iki tarikiyle hasen derecesine ulaşır. Heysemi Ahmed ve Ebu Yala rivayet etmiş. Ahmed'in adamları sıkadır. Ebu Yala'nın is*nadında Leys b. Ebi Selim var ki o müdellistir der. Mecmauz Zevaİd 4/215.

[103] Tirmizi hadisin ilk bölümünü tahriç ederek "Babta Ebu Mesud ve Bureyde'den de rivayet var. Bu hadis Enes'in veçhiyle gariptir. Tir*mizi Ebvabul İlm: 14, Müslim İmaret: 38.

[104] Zeyd b. Havari Ebul Havari el Ami el Basrİ'dir. Harat kadısı idi. Beşinci asırdan ve zayıftır. Takribul Tehzib s. 112.

[105] Ebi Iyas Muayiye b. Kurra b. Iyas b. Hilal el-Muzeni el-Bas-ri'dir. Sıka ve alimdir. Üçüncü asırdandır. 76 yaşındayken on üç yılında vefat etmiştir. Et Takrib s.342.

[106] Kitabul Cihad 1/67. Ahmed İbn el Mübarek'İn tarikiyle rivayet et*miş. 3/266. Heysemi bunu Ebu Yala ve Ahmed rivayet etmiş der. Ancak O şunu der:Her nebinin bir ruhbanlığı var. Bu ümmetin ruhbanlığı cihad*dır." Hadiste Zeyd el-Ami var ki Ahmed ve başkaları onu sika görürken Ebu Zera ve başkaları da onu zayıf görmüş. Geri kalan ricali sahihin ri*calidir. Mecmau'z-Zevaid s.278.

[107] El Minhac fi Şiabil İman 2/474.

[108] Abdullah b. Lehia İbn Akabe el-Hadrami Ebu Abdurrahman el-Mısri'dir. Kadı ve saduktur. Yedinci asırdandır. Kitaplarının yanma*sından sonra karıştırmaya başlamış. İbnül Mübarek ve İbn

Vehb'in on*dan olan rivayetleri başkalarından daha doğrudur. Seksen küsur yaşında, 74 senesinde vefat etmiş. Takribut Tehzib s. 186

İbn Kayyım şöyle der: İbn Lehia'nın hadisleri abadile (Abdullah b. Vehb Abdullah İbnül Mübarek ve Abdullah b. Yezid el Mukri.) gibile*rinin rivayet ettikleri türden İse ihticac edilir.

Ebu Zera "İbn Lehia'ya gelince İbnül Mübarek ve İbn Vehb onun usu*lüne tabi oluyorlardı" dedi. Amr b. Ali ise: "Kitaplarının yanmasından ön*ce îbnül Mübarek ve İbnül Mükri gibilerinin rivayet edenlerden daha sa*hihtir der. İlamul Muvakkiin 2/441.

[109] İbnül Haris el Ensari el Mazini el Medeni'dir. Onda bir beis yok*tur. Enes'ten olan rivayetleri mürseldir. Takribut Tehzib s.251.

[110] El Cihad 1/68 bu mürsel hadise akabindeki hadis şahidlik edi*yor.

[111] Ebu Davud Cihad: 6. El Müstedrek 2/73. Sünenül Kübra 9/161.

[112] Abdulhak b. Abdurrahman b. Hüseyin el Hafız el Allame Ebu Muhammed el-Ezdi el-İşbili'dir. İbni Harcat olarak da maruftur. 581 se*nesinde vefat etmiştir. Bakınız: Tezkiretül Huffaz 4/1350-1351.

[113] El Ahkamul Kübra 3/176.

[114] El Ahkamul Kübra 3/176.

[115] Tüm el yazma nüshalarında Muhammad b. Mesleme olarak ge*çiyor. Tashih Tezhib'tendir. O Muhammed b. Selem b.Abdullah el-Ba-hılİ el-Harranİ'dir. Onbirinci asırdan olup doğru görüşe göre doksan bir yılında vefat etmiş. Takribut Tehzib s. 299.

[116] Halid b. Ebi Yezid b. Semak b. Rüstem el-Emevi el-Harcani'dir. Sikadır. Altıncı asırdan olup kırkdört senesinde vefat etmiştir. Takribut Tehzib s-91.

[117] Fudale b. Ubeyd b. Nafiz b. Kays el-Ensâri el-Evsi'dir. Uhud ve sonrasını görmüş. Bilahare Dımeşk'te gelip kadılığı üstlendi. Elli se*kiz senesinde vefat etti. Takribut Tehzib s.275.

[118] Hadis zayıftır. Onda iki illet var:Birincisi; az önce geçtiği gibi Ali b. Yezid el-Hanni'nin zayıflığıdır.İkincisi; Kasım b. Abdurrahman'in sahabeden Ebu Umame (r.a) ha*riç işitmesinde ihtilaf vardır. Hatta İbn Hıbban onu Rasulullah'ın (s.a.v) sahabesinden muaddel hadisleri rivayet etmekle nitelendirir. Heysemi ise "Taberani hadisi Ebu Abdilmelik'in Kasım'dan rivayet ettiği hadistir. An*cak Abdulmelik'i tanıyamadım. Geriye kalan senetteki adamlar sikadır der. Mecmaaz Zevaid: 5/274. Abdulmelİk'in Ali b. Yezid el-Hani oldu*ğunu ben tanıdım. Bakınız el-Mücemül Kebir: 18/313.

[119] 94 no ile geçti.

[120] 93 nolu hadis.

[121] 92-134 nolu hadis.

[122] İşaret ettiği hadisi şunlar rivayet etmiş:irmizi, Ebu Hureyre'nin (r.a.) hadisinden şu lafızla rivayet

etmiş: "Kıyamet gününde kulun hesaba çekileceği ilk amel namazıdır. Namazı salih ise kendisi de kurtulur. Yok eğer namazı fasid ise mut*laka o zarara uğrayıp ziyan etmiş olur. Farzlardan bir noksanlık var*sa Rab Tebareke ve Teala şöyle buyurur:"Kulumun ameline bakın, nafilesi var mı?" Bununla farzlardan noksan olan tarafı tamamlanır. Sonra tüm ameli bu minval üzere olur."Hadis bu veçhiyle hasen ve gariptir" der. Ebvabu's-Salah: 303. Ha*disin senedi sahihtir. Ancak onda Katade ve Hasan el-Basri'nin an-ane-si var. Nesai bir kez bu tarik ile 1/232-233, bir kez de Katade, Hasan b. Ziyad, Ebu Rafi Ebu Hureyre tarikiyle rivayet etmiş. Ebu Davud: 1/540, Benzeriyle rivayet etmiş. İbni Mace: 1425 nolu: 1/458. Ahmed: 2/290, 425. Hafız der ki: Bu hadis mudtariptir. Tehzîbu't-Tehzib: 1/374. Ebu Da*vud Temimi'd-Dari hadisini bu manada rivayet etmiş: 1/541. "Sahibi tarafından tamamlanmayan (farz) namaz nafilesinden tamamlanır." Ha*disi İbn Mace 1426 no ile 1/457-458,1/234. Ahmed: 5/72-377.

[123] Beğavi Mealimu't-Tenzil: 5/200.

[124] Muttafakun aleyh 'tir. Buhari müellifin lafılannın aynısıyla ri*vayet etmiş: 13/444 Hadis no: 463;

Az bir değişiklikle 13/441. Hadis no: 2123; Müslim İmaret: 28; Nesai: 6/16.

[125] Müslim İmaret: 28.

[126] Nesai: 6/16. Ricali şeyheyn'in ricalidir.'

[127] Bakınız el-Minhac; Şarhu Sahih-il Müslim Nevevi: 13/20.

[128] İhkamu-1 Ahkam: 4/506.

[129] İbni Mace Cihad: 1.

[130] Müslim: 1906.

[131] El-Mukaddimat kitabu'l-Cihad: 1/260.

[132] Şerhu’l-Umde ala hamiş’i-l -Udde:4/514.

[133] Ei-Mucteba Kitabu'l-Cihad: 6/18

[134] Sahih-i İbn Huzeyme: 2/376, Mevaridu'z-zaman: 384, Hakim Miistedrek 1/212, Bezzar. Keşfü'l-estar: 2/257, Heysemi "Hadisi Ebu Davud (özetle) Ahmed, Bezzar, Taberani (Kebir ve Evsat'ta) rivayet etmişler" der. Ahmed'in adamları İbn Luhey'a -ki zayıftır- hariç sahihin adamlarıdır. Mecmau'z-zevaid: 5/277.

[135] Sünen-i Ebu Davud'da bu hadise rastlamadım.

[136] Ebu Davud benzerlerini Ebu Umame hadisinden rivayet etmiş: 3/16-17, Hakim el-Müstedrek: 2/73-74. Bu isnadı sahih bir hadistir, der. Zehebi de ona muvafakat etmiştir.

[137] Bişr b. Numeyr el-Kuşeyri el-Basri'dir. Metruk ve İtham olunmuş*tur. Altıncı asırdan olup yüzkirkından sonra vefat etmiş Takribu't Tehzib: 45.

[138] Abdurrezzak'ın Musannan: 5/259; Tirmizi: 3/103 ve "hadis ha-sendir" demiş; Mevarid'uz Zaman: 398; el-Müstedrek: 2/217. Derim ki hadiste Muhammed b. Aclan var. Hafız onun hakkında saduktur, acak Ebu Hureyre hadislerini karıştırmıştır, der.

[139] Kıssa şudur:Ona Abdullah b. Cafer geldi ki Ziibeyr'üı üzerinde dört yüz bin borcu var*dı ve Abdullah'a şöyle dedi. Dilerseniz onu size bırakırım. Abdullahhayır" dedi. Dilerseniz eğer geciktirdiğiniz varsa bunu da gecikti*rin deyince Abdullah Hayır" dedi. O zaman bana bir parça kesin (ayırın.) AbdullahBurdan buraya surdan da şuraya senindir." dedi. Ondan sattılar onunla borcunu ödediler. Fazlada kaldı geriye ondan dört buçup pay kaldı.Muaviye'nin yanma vardı. Onun yanında Amr b. Osman, Munzir b. Zubeyr ve îbni Zema vardı. Muaviye ona şöyle dedi:Orman (bahçe) ne kadar etti?"Her pay yüzbindir" dedi.Ne kadar kaldı" deyince Abdullah:Dörtbuçuk pay kaldı" dedi. Munzir b. Zubeyr bir payı yüz bine al*dım, Amr b. Osman bir payı yüzbine aldım, İbni Zema'da bir payını yüz bine aldım dedi (ler). Muaviye:Ne kadar kaldı" deyince, Abdullah:Birbuçuk pay" dedi. Bunun üzerine Muaviye:Bana onu yüzellîbine aldım" dedi. Abdullah b.Cafer payını Muavi-ye'den altıyüzbine satın aldı.

[140] Müslim: Sayd ve'z-zebaih: 4.

[141] Müslim: Sayd ve'z-zebaih: 4.; Buhari Feh'ul-Bari: 8/77-78. H. No: 4361.

[142] Müslim Zühd ve'r-Rekaik: 18.

[143] Müslim Zühd ve'r-Rekaik: 18.

[144] İbni Mace Menasik: 5. İsnadı hasendir Mevarid'uz-zaman s: 240.

[145] Nesai: 5/113. Senedi Hasan'dir. İbni Mace: 2892;

Mevarid'uz-Zaman s: 240.

[146] Keşfu'I-estar: 2/39, Heysemi Ricali sikadır, demiş, Mecmau'z-zevaid: 3/211.

[147] İsmail b. Ayaş b. Selim el-Unsi Ebu Atabe el-Humsi'dir. Beldesindeki ravilerden rivayetleri doğrudur. Başkasında ise karıştırmıştır. Sekizinci nesildendir. Doksan küsur yaşında 81 veya 82 yılında vefat et*miş. Et-Takrib s: 34.

[148] Akabe b. Amr el-Cuhni, meşhur bir sahabidir. Onun künyesin*de ihtilaf edilmiş. En meşhuru Ebu Hamad'tır. Muaviye içinüçyıl Mısır'ın valiliğini yapmış. Fazıl bir fakihti. Altmış dolayında vefat etmiş. Et-Takrib s: 241.

[149] Mecma'uz-Zevaid: 10/151. Heysemi "Hadisi Taberani rivayet etmiş ricali es-Sahih'in ricalidir" der.

[150] Ebu Davud Salat: 2; Tirmizi Ebvabu'l-Birri ve-s-Silat; İbni Mace Dua: 3862 bab.no: 22;

İbni Hibban Mevarid'uz-Zaman Kitabu'l-Ediyeti s: 597.

[151] Tüm nüshalarda Ammare b. Matr'dır. Zannmca Ammar b. Ma-tr'dan bozulmadır. Ukayli "Sikalardan münker şekilde rivayet eder" der. Kitabu'd-DuaFa'il-Kebir: 3/327.

[152] İsam b. Talik et-Tufai yedinci nesilden zayıftır. Et-Takrib s: ,239.

[153] Abdullah b. İdris b. Yezid b. Abdurrahman el-Evdi Ebu Muham-med el-Kufi'dir. Sika, fakih ve abidtir. Sekizinci nesildendir. Yetmiş küsur yaşında doksan iki senesinde vefat etmiş. Takrib'ut-Tehzib s: 167.

[154] Ebu Sabra en-Nah'i el-Kufi, isminin Abdullah b. Abbas oldu*ğu da söylenir. Makbuldür. Üçüncü nesildendir. Takribu't-Tehzib s: 407

[155] Risale-i Kuşeyriyye: 2/710-711.

[156] Hamid b. Hilal el-Adavi Ebu'n-Nasr el-Basri'dir. Sika ve alimdir. Onun padişahın ameline giriği için İbni Şirin onda durmuş. Takrib s: 85

[157] Ahmed Müsned: 5/67; Ricali Basri ve sahihtir.

[158] Kitabu Mecabi'd-Daveti s: 71-72.

[159] Nureddin Ebu'l-Kasım, Mahmud b. İmadeddin Zengi. Adil, za-hid, abid ve takvah bir padişahtı. Şeriate sımsıkı sarılır. Hayır ehline me*yilli Allah Teala yolunda mücahidti. 569 senesinde difteri hastalığından Öldü. Vefeyat'ül-A'yan: 5/184-189.

[160] Nesai: Cihad; 2/21, Mevarid'uz-Zaman s: 382; Hakim: 2/71; Zehebi'ye göre şeyheyn'in şartlarına göre sahih kılar.

[161] Ebubekir b. Ebi Musa el-Eşari'dir. İsmi Amr veya Amır'dır. Üçüncü nesilden (asırdan) sikadır. Yüzaltı senesinde vefat etmiş. Tak-ribu't-Tehzib s: 397.

[162] Müslim İmare: 41.

[163] "Onlara yardım et şüphesiz cennet onların ayakları altındadır."430

Kitabu'l-Cihad: 2/188.

[164] Şerh'ul-Umde ala Hamişi'l-Umdet'i: 4/501-502

[165] Hakim Müstedrek: 2/104.

[166] Buhari Cihad: 2818, 2966; Müslim: Cihad veVsiyer: 6*

[167] Suyu ti zayıflar arasında saymış. Azizi de hadiste iki meçhulün olduğunu söyler. Es-Siracu'1-Münir: 2/217.

[168] Hadis sahihtir. Ahmed Müsned: 2/168;Ebu Avane Müsned: 5/94; Hakim Müstedrek: 2/70.

[169] Ahmed Müsned: 2/168; Hakim Müstedrek: 2/71-72; Mevaridu'z-zaman, Kitabu'z-ziihd:35.

[170] Kitabu'l-Cihad: 2/187; Tirmizi Ebvabu Fadail'il-Cihad.

[171] Kitabu'l-Cihad: 2/187.

[172] Abdurrezzak el-Musannef: 5/173; Ahmed Müsned: 5/314; Mecmau'z-Zevaid: 5/272; Hakim Müstedrek: 2/75.

[173] Heysemi Mecmau'z-zevaid: 5/272; Taberani de el-Evsat'ta ri*vayet etmiş. Hadiste Amr b. Husayn var. O metruktür.

[174] Seman b. Mehdi tanınmıyor. Ona yalan (uydurma) bir nüsha yapıştırılmış. Ben de onu gördüm onu uyduranı Allah kabih kılsın. Mi-zanu'l-İtidal: 2/234.

[175] Sad b. Heyseme b. Haris b. Malik el-Ensari el-Evsi'dir. Kün*yesi Ebu Hayseme'dir. Akabe'deki nakiplerden biriydi. Bedir'de şehit ol*du. El-İsabe fi Temyiz'is-Sahabe: 2/25..

[176] Hayseme b. Haris b. Malik b. Kab Ensari el-Evsi'dir. Uhut'ta şehit oldu. El-lstabu fi marifet'il-Ashabi ala Hamiş'il-îsabe: 1/452-453)

[177] Kitab'ul Cihad: 1/100;Said b. Mansur Sünen, Kitab'ul-Cihad: 2/3/232;Hakim Müstedrek'te İbni Mübarek tarikiyle rivayet etmiş.Zehebi "Hadis mursel ve zıyftır" der. (3/189)

[178] Kitab'ul-Cihad: 1/99-100; Beyhaki Kitabu's-Siyer: 9/24; Vakidi Mağazi: 1/264-265; Ahmed Müsned: 5/299.

[179] Ebu Davud Cihad: 3/46; Tirmizi Ebvabu Fadail'il Cihad: 3/103; Mucteba Cihad: 6/25-26; İbni Mace Cihad: 2/933/934; Mevarid'uz-Zaman Kitab'ul-Cihad s: 385.

[180] Ahmed Müsned: 4/387.

[181] Ebu Munzir tabiindir. Hadislerini mursel yapar. Bu nedenle br kısmı onu sahabeden saymış. Takrib'ut-Tehzib s: 428.

[182] Hadis mürseldir. Heyesemi "Hadiste Yezid b. Said Sa'leb var ben onu tanımadım. Geri kalan "ricali sikadır" der. Mecma'uz-Zevaid: 5/276.

[183] Müslim İmaret: 1901.

[184] Kitab'ul-Cihad: 1/82. Havşeb b. Seyf es-Sekseki hariç ricali sikadır. İbni Ebi Hatem bunu Cerh ve Tadil'de zikretmiş ve hakkında bir şey söylememiş.

[185] Müstedrek: 2/93.

[186] Kitab'ul-Musannef: 5/335.

[187] Kitab'ul-Musannef: 5/349.

[188] Ahmed Müsned: 3/483; El-MuctebaKitab'ul-Cihad: 6/21-22; Şaubu'1-İman: 2/95.

[189] Bezzar sahih bir isnad ile Muhammed b. Habİb el-Mısri'nin ha*disinden rivayet etmiş. Keşf ul-Estar: 2/304.

[190] El-Musannef: 5/317.

[191] İbn'ul-Mübarek Kitab'ul-Cihad: 1/118;Heysemi "ricali sahihtir" demiş. Mecma'uz-Zevaid: 9/350.

[192] El-İsabe 1/414; Heysemi: "Ricali es-Sahih'in ricalidir" der.

Hamd Alemlerin Rabbi Allah(Sübhaneu ve Teala)'adır...

-
-
-